

<b>Uchwały .....</b>	<b>2</b>
<b>Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia .....</b>	<b>7</b>
<b>Glosy .....</b>	<b>26</b>
<b>Orzeczenia nie publikowane .....</b>	<b>45</b>
<b>Orzeczenia, które zostaną opublikowane w OSNC 2005, Nr 11 .....</b>	<b>58</b>
<b>Informacje .....</b>	<b>65</b>
<b>Dane statystyczne wrzesień 2005 r. ....</b>	<b>66</b>

## UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Radomiu postanowieniem z dnia 31 marca 2005 r., VIII Ga 9/05, zagadnienia prawnego:

„Czy zajęcie udziałów wspólnika w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością dokonane w postępowaniu egzekucyjnym prowadzi do nabycia przez wierzyciela uprawnień korporacyjnych oraz czy Sąd Rejestrowy w sytuacji, gdy zajęcie egzekucyjne nie precyzuje zakresu zajęcia (ilości udziałów) władny jest do czynienia ustaleń w tym zakresie?”  
podjął uchwałę:

**Z mocy egzekucyjnego zajęcia udziałów dłużnika w spółce z ograniczoną odpowiedzialnością wierzyciel nie może wykonywać uprawnień do uczestnictwa w zgromadzeniu wspólników i do głosowania nad uchwałami podejmowanymi przez wspólników;**

odmówił podjęcia uchwały co do drugiej części zagadnienia.

*(uchwała z dnia 14 września 2005 r., III CZP 57/05, M. Bączyk, E. Skowrońska – Bocian, K. Zawada)*

\*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2005 r., VII Ga 9/05, zagadnienia prawnego:

„Czy prokuratorowi przysługuje legitymacja do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania w sprawie o pozbawienie prawa prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek oraz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, reprezentanta lub pełnomocnika w spółce handlowej, przedsiębiorstwie państwowym, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszeniu z art. 373 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r., prawo upadłościowe i naprawcze?”  
podjął uchwałę:

**Prokurator jest legitymowany do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania w sprawie o pozbawienie prawa prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek oraz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, reprezentanta lub pełnomocnika w spółce handlowej, przedsiębiorstwie państwowym, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszeniu (art. 373 - 377 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze, Dz.U. Nr 60, poz. 535 ze zm.).**

*(uchwała z dnia 14 września 2005 r., III CZP 58/05, M. Bączyk, E. Skowrońska-Bocian, K. Zawada)*

\*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Słupsku postanowieniem z dnia 27 kwietnia 2005 r., IV Cz 221/05, zagadnienia prawnego:

„1. Czy komornik sądowy ma prawo do opłaty stosunkowej, o której mowa w art. 45 ust. 3 zd. 1 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji w brzmieniu obowiązującym w dniu 27.08.2004 r., nadanym przez ustawę z dnia 18 września 2001 r., o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U.01.130.1452), w sytuacji gdy podjął czynności zmierzające do zabezpieczenia zgodnie z wnioskiem wierzyciela lecz do faktycznego zabezpieczenia nie doszło lub doszło tylko częściowo.

2. Jeżeli odpowiedź na powyższe pytanie brzmi twierdząco, to jak wówczas określić wartość roszczenia będącą podstawą do ustalenia opłaty stosunkowej tj.

czy stanowi ją zawsze wartość roszczenia wynikająca z tytułu zabezpieczenia, a jeśli nie to,

czy stanowi ją wartość roszczenia do jakiej nastąpiło faktycznie zabezpieczenie, a co stanowić będzie podstawę ustalenia opłaty w sytuacji nieskutecznego zabezpieczenia?”

podjął uchwałę:

**W razie częściowego wykonania orzeczenia o zabezpieczeniu roszczenia opłatę przewidzianą w art. 45 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji w brzmieniu obowiązującym przed dniem 13 listopada 2004 r. (Dz.U. Nr 133, poz. 882 ze zm.) pobiera się od wartości przedmiotu faktycznego zabezpieczenia; odmówił podjęcia uchwały w pozostałym zakresie.**

*(uchwała z dnia 29 września 2005 r., III CZP 60/05, M. Bączyk, B. Myszka, B. Czech)*

\*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Słupsku postanowieniem z dnia 5 maja 2005 r., IV Cz 218/05, zagadnienia prawnego:

„Czy przepis ust. 4 art. 45 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 24 września 2004 r., o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. 2004 r. Nr 236, poz. 2356) znajduje zastosowanie w przypadkach wnioskowania przez sądy o egzekucję prawomocnie ustalonych należności, czy też odnosi się jedynie do zabezpieczenia roszczeń pieniężnych, nie wyłączając przy tym postępowań o wykonanie postanowień o udzielaniu zabezpieczenia w drodze egzekucji dokonywanych na polecenie sądu?”

podjął uchwałę:

**Przepis art. 45 ust. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. Nr 133, poz. 882 ze zm.) przewiduje obowiązek uiszczenia opłaty stosunkowej od wniosku o wszczęcie egzekucji na polecenie sądu.**

*(uchwała z dnia 29 września 2005 r., III CZP 61/05, M. Bączyk, B. Myszka, B. Czech)*

\*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 23 lutego 2005 r., V CK 405/04, zagadnienia prawnego:

„Czy w przypadku zbycia rzeczy dzierżawionej w czasie trwania dzierżawy (art. 678 § 1 w zw. z art. 694 k.c.) dzierżawca, który ulepszył rzecz dzierżawioną, ma roszczenie o zwrot nakładów do zbywcy czy do nabywcy ?”  
podjął uchwałę:

**Dzierżawca, który ulepszył rzecz dzierżawioną przed jej zbyciem, ma roszczenie o zwrot wartości ulepszeń do nabywcy.**

*(uchwała siedmiu sędziów z dnia 30 września 2005 r., III CZP 50/05, T. Wiśniewski, M. Bączyk, J. Gudowski, E. Skowrońska – Bocian, M. Wysocka, H. Wrzeszcz, K. Zawada)*

\*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Szczecinie postanowieniem z dnia 30 maja 2005 r., II Cz 1341/04, zagadnienia prawnego:

„1. Czy zarządca nieruchomości, ustanowiony przez wspólnotę mieszkaniową na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy o własności lokali, do dnia 5 lutego 2005 r. mógł reprezentować wspólnotę na zewnątrz, w tym udzielać pełnomocnictw procesowych, a w przypadku odpowiedzi negatywnej

2. czy z dniem wejścia w życie zmiany przepisu art. 87 § 1 k.p.c. dokonanej mocą art. 1 pkt 12 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o zmianie ustawy Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw, czynność wniesienia pozwu przez zarządcę jako osobę sprawującą zarząd majątkiem wspólnoty mieszkaniowej nabiera skuteczności, wobec uzyskania w dniu wejścia w życie znowelizowanego przepisu art. 87 § 1 k.p.c. podstawy prawnej umocowania do działania w jej imieniu i ewentualnie z jakim dniem następuje materialnoprawny skutek wniesienia pozwu tj. z dniem jego faktycznego złożenia, czy też z dniem wejścia w życie zmiany ustawy Kodeks postępowania cywilnego (...) z dnia 2 lipca 2004 r.?”

**odmówił podjęcia uchwały.**

*(postanowienie z dnia 14 września 2005 r., III CZP 62/05, M. Bączyk,  
E. Skowrońska – Bocian, K. Zawada)*

# ZAGADNIENIA PRAWNE

## PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNIĘCIA

III CZP 99/05

**„Czy art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz o zmianie niektórych ustaw ( Dz.U. z 1995 r. Nr 1, poz. 2 ze zm.) stanowi prawną podstawę roszczeń samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej wobec Narodowego Funduszu Zdrowia o zwrot kosztów powstałych wskutek realizacji nałożonego tym przepisem obowiązku?”**

*(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 22 lipca 2005 r., I ACa 128/05, P. Ciemnoczołowski, B. Lewandowska, A. Lewandowski)*

Sąd Apelacyjny podkreślił, że pogląd, iż z art. 4a ustawy z dnia 16 grudnia 1994 r. o negocjacyjnym systemie kształtowania przyrostu przeciętnych wynagrodzeń u przedsiębiorców oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. z 1995 r. Nr 1, poz. 2 ze zm.) można wywieść podstawę prawną roszczenia samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej w stosunku do Narodowego Funduszu Zdrowia o pokrycie wydatków poniesionych na podwyżki wynagrodzeń pracowników w zakresie, w jakim w danych okolicznościach nie można było wymagać ich sfinansowania z własnych środków tych zakładów może budzić wątpliwości. Artykuł 4a powołanej wyżej ustawy, nakładający na samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej obowiązek podwyższenia wynagrodzeń, stanowić może bowiem podstawą indywidualnych roszczeń pracowników o wzrost ich wynagrodzeń, natomiast ustawodawca ani w treści tego przepisu, ani w innych regulacjach prawnych nie rozstrzygnął, z jakich dodatkowych środków podwyżki te mają zostać sfinansowane. Faktu tego nie zmieniają okoliczności, że w toku prac legislacyjnych wskazywano jako źródło finansowania przyrostu wynagrodzeń renegocjacje umów zarządzającego zakładem z właściwą kasą chorych (obecnie Narodowy Fundusz Zdrowia), należy bowiem podkreślić, iż ustawa nie stwarza żadnych konkretnych instrumentów

prawnych nakładających na Narodowy Fundusz Zdrowia obowiązek zawarcia umowy o określonej treści.

Sąd Apelacyjny zauważył również, że stanowisko, zgodnie z którym z art. 4a ww. ustawy można wywieść podstawy prawne roszczenia samodzielnego publicznego zakładu opieki zdrowotnej w stosunku do Narodowego Funduszu Zdrowia, nie znajduje oparcia w uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 grudnia 2002 r.

W powołanym uzasadnieniu Trybunał wskazał bowiem jedynie, że ustawa na mocy, której powstały indywidualne roszczenia pracowników wobec samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej jako pracodawców obciąża odpowiedzialnością ten segment finansów publicznych, za którego pośrednictwem realizowane są obowiązki władzy publicznej określone w art. 68 ust 2 Konstytucji. Trybunał podkreślił jednak również, że to stwierdzenie nie oznacza, iż samodzielnym publicznym zakładom opieki zdrowotnej przysługuje pełna rekompensata wydatków na podwyższenie wynagrodzeń.

Ponadto Sąd Apelacyjny zauważył, że w postępowaniu cywilnym możliwe jest rozstrzygnięcie o indywidualnych roszczeniach wynikających z łączącego strony stosunku cywilnoprawnego, wykracza natomiast poza kompetencje sądów powszechnych samodzielne tworzenie „mechanizmów redystrybucji zwiększonych środków na opiekę zdrowotną”.

A.Z.

\*

III CZP 100/05

**„Czy w sytuacji, gdy w okresie obowiązywania regulacji wyłączających możliwość nabycia własności nieruchomości państwowej przez zasiedzenie, nieruchomość znajdująca się w samoistnym posiadaniu, była epizodycznie nieruchomością państwową i przed dniem 1 października 1990 r. utraciła ten charakter na skutek zbycia na rzecz osoby fizycznej, bieg terminu zasiedzenia tej nieruchomości rozpoczyna się w dniu utraty przez tę nieruchomość statusu własności państwowej (art. 177 k.c.)?”**



*(wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 2 września 2005 r., RPO-508644-IY/05/GR)*

Rzecznik Praw Obywatelskich zauważył, że dla udzielania odpowiedzi na zadane pytanie prawne podstawowe znaczenie ma rozstrzygnięcie zagadnienia, jakie skutki dla biegu zasiedzenia ma wejście w życie ustawy wyłączającej możliwość nabycia określonej grupy nieruchomości przez zasiedzenie. Wskazał, że kwestia ta była przedmiotem analizy w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 31 stycznia 2002 r., III CZP 72/01 (OSNC 2002, nr 9, poz. 107), stwierdził, iż z normy wyrażonej w art. XLI § 1 p.w.k.c. i art. 9 noweli lipcowej, a uprzednio w art. XXXIII § 1 przep. wpraw. prawo rzeczowe, można wywieść regułę o ogólniejszym znaczeniu, a mianowicie, że do zasiedzenia, którego bieg rozpoczął się przed dniem wejścia w życie nowej ustawy, stosuje się od tej chwili przepisy tej ustawy; dotyczy to w szczególności możliwości nabycia prawa przez zasiedzenie. Zatem gdy podczas biegu zasiedzenia nieruchomości państwowej weszła w życie ustawa wyłączająca możliwość zasiedzenia nieruchomości państwowych, to dla oceny stanu posiadania tej nieruchomości z punktu widzenia możliwości jej zasiedzenia właściwa była tylko ta ustawa, według której stan ten stał się stanem pozbawionym doniosłości prawnej, nie tylko więc nie mógł być kontynuowany, ale utracił też swe dotychczasowe znaczenie. Ponadto Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił uwagę na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 października 2003 r., w którym Trybunał przyjął, że dla nabycia własności przez zasiedzenie konieczna jest jednolita kwalifikacja zdarzenia ciągłego (stanu posiadania), jako zdolnego taki właśnie skutek wyrzucić. Innymi słowy, aby zasiedzenie było dopuszczalne, skutek ten musi być uznawany przez ustawę obowiązującą w ciągu całego biegu terminu zasiedzenia. Kwestia skuteczności prawnej stanów posiadania nieruchomości państwowych, jako zdarzenie prawnego ciągłego, została definitywnie „zamknięta” pod rządą przepisów wyłączających ich zasiedzenie jako – z ich punktu widzenia – irrelevantna.

Równocześnie wnioskodawca zwrócił uwagę na konstytucyjny aspekt przedstawionego zagadnienia, kwestia ustalenia terminu zasiedzenia jest bowiem próbą rozważenia i oceny sprzecznych interesów właściciela i długotrwałego samoistnego posiadacza. Należy w związku z tym podkreślić, że Konstytucja nie

zapewnia ochronę posiadacza *in statu usucapiendi* ani w ramach art. 2, ani art. 64 (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 października 2003 r.). Posiadanie prowadzące do zasiedzenia nie może być traktowane jako ekspektatywa maksymalnie ukształtowana, taka bowiem tylko podlega ochronie konstytucyjnej. Ponadto posiadanie nie jest prawem majątkowym, a stanem faktycznym, zatem nie może korzystać z ochrony przewidzianej w art. 64 Konstytucji.

W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego przyjmuje się (zob. wyrok z dnia 28 października 2003 r.), że niedopuszczalne jest interpretowanie zasad prawnych kształtujących instytucję zasiedzenia w sposób rozszerzający. W kontekście art. 64 ust. 3 Konstytucji ograniczenia własności mogą być ustanawiane tylko w ustawie i tylko wtedy, gdy nie naruszają one istoty tego prawa. Zasadą konstytucyjnie określoną, od której tylko wyjątkowo wprowadza się odstępstwa, jest nienaruszalność prawa własności. Zasiedzenie jest odstępstwem od zasady jej nienaruszalności i to bardzo daleko idącym, tym bardziej wszelkie wątpliwości powinny być tłumaczone na korzyść ochrony własności.

A.Z.

\*

III CZP 101/05

**„Czy do wpisania w księdze wieczystej hipoteki przymusowej na podstawie art. 109 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece jest konieczne załączenie do wniosku o wpis tytułu wykonawczego w oryginale, czy też wystarczy przedłożenie tego dokumentu w formie odpisu tytułu wykonawczego, który został notarialnie poświadczony za zgodność z oryginałem?”**

*(postanowienie Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 16 czerwca 2005 r., III Ca 277/05, G. Ott, D. Łojan, E. Ślęzak)*

Notka: Powyższe zagadnienie prawne, zarejestrowane początkowo pod sygnaturą III CZP 89/05, zostało omówione w „Izbie Cywilnej” 2005, nr 9.

A.Z.

III CZP 102/05

**„1. Czy ustawa z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U. z 1997r. Nr 133, poz. 882 ze zm.) co do kosztów postępowania egzekucyjnego należnych komornikowi sądowemu, gdy egzekucja okazała się niecelowa, zawiera lukę prawną, która powinna być wypełniona przez odpowiednie zastosowanie zasady wyrażonej w zdaniu pierwszym art. 770 k.p.c., a tym samym obciążenie tymi kosztami wierzyciela, czy też przeciwnie, ustawodawca wyczerpująco uregulował tę problematykę, stając na stanowisku, że środki pieniężne pobrane przez komornika od dłużnika na poczet należnej mu opłaty, w egzekucji świadczeń pieniężnych, prowadzonej zgodnie z tytułem wykonawczym do czasu ujawnienia zdarzenia z którego wynika że egzekucja jest niecelowa, są komornikowi należne, a dłużnik może dochodzić od wierzyciela poniesionej z tego tytułu szkody w odrębnym procesie;**

**2. na wypadek udzielenia pozytywnej odpowiedzi na wskazane wyżej zagadnienie co do tego, że komornik ma prawo ściągnąć od wierzyciela należną mu opłatę egzekucyjną, to w jaki sposób opłata ta powinna zostać przez komornika obliczona, w szczególności czy komornik może nałożyć na wierzyciela obowiązek uiszczenia opłaty egzekucyjnej tylko w takiej wysokości, w jakiej przed wystąpieniem zdarzenia kończącego egzekucję ściągnął ją od dłużnika?”** *(postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 5 lipca 2005 r., II Cz 1195/05, A. Lewandowska, A. Adamczuk, L. Jasiński)*

Po dokonaniu wnikliwej analizy przepisów kodeksu postępowania cywilnego dotyczących postępowania egzekucyjnego, postanowień ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji oraz dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego, Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że można postawić tezę, iż koszty postępowania egzekucyjnego powinny być uregulowane w całości w ramach tego postępowania. Oznaczałoby to, że komornik – po zakończeniu postępowania egzekucyjnego – może na podstawie wydanego przez siebie postanowienia przeprowadzić egzekucję należnej mu opłaty od wierzyciela, gdy egzekucja okaże się

niecelowa i jej koszty nie mogą obciążać dłużnika. Przyjęcie takiego stanowiska mogłoby jednak sprawić wrażenie, że ustawa o komornikach sądowych i egzekucji w tym zakresie zawiera lukę prawną.

Zdaniem Sądu Okręgowego, przyjmując, że ustawodawca powinien być racjonalny, przy uwzględnieniu poglądu Sądu Najwyższego, że o obowiązku poniesienia kosztów postępowania egzekucyjnego przy odpowiednim zastosowaniu art. 108 i 109 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c., należy orzec w ramach tego postępowania, oraz biorąc pod uwagę brzmienie art. 770<sup>1</sup> k.p.c., trzeba uznać, iż o obowiązku poniesienia kosztów postępowania egzekucyjnego należy orzec przy uwzględnieniu okoliczności danego wypadku nawet przez obciążenie opłatą egzekucyjną należną komornikowi wierzyciela.

Uzasadniając drugą część zagadnienia prawnego Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że zasadniczo w stanie prawnym obowiązującym w chwili wszczęcia postępowania egzekucyjnego będącego przedmiotem rozpoznania, cała opłata egzekucyjna – zgodnie z art. 49 ust.1 zdanie pierwsze ustawy o komornikach sądowych i egzekucji – wynosiła 15% wartości egzekwowanego roszczenia, przy uwzględnieniu dolnej i górnej granicy opłaty ustalonej w tym przepisie. Jednocześnie Sąd wskazał, że równoległe obowiązujący przepis art. 45 ust. 2 tej ustawy w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2002 r. do dnia 12 listopada 2004 r., stanowiący, że komornik pobiera 15% wartości wyegzekwowanego roszczenia, powodował w praktyce, iż komornicy obliczali 15% tytułem całej opłaty nie od wartości egzekwowanego roszczenia według jego wysokości na dzień złożenia wniosku, zgodnie z art. 46 cytowanej ustawy, ale od ostatecznie wyegzekwowanej należności, zwykle powiększonej o odsetki. Zdaniem Sądu Okręgowego, taka praktyka nie była trafna, ustawodawca bowiem w art. 45 ust. 2 cytowanej ustawy wyraził jedynie zasadę, że w ramach całej opłaty wyznaczonej przez art. 49 tylko taka będzie komornikowi należna, jaka będzie pochodną 15% od wyegzekwowanej kwoty, ale nie wyższa niż opłata określona przez art. 49, czyli co do zasady 15% egzekwowanego roszczenia.

A.Z.

\*

**„Czy przepis art. 7 ust. 3 ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców z dnia 24 marca 1920 r. wyłącza zastosowanie zasady przyrostu;**

**czy w rozumieniu art. 7 ust. 3 ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców z dnia 24 marca 1920 r., osobą która byłaby powołana do spadku z ustawy jest osoba wydziedziczona?”**

*(postanowienie Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 5 września 2005 r., III Ca 593/05, J. Urban, T. Karczyńska – Szumilas, M. Janicka – Kokitko)*

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że problem dopuszczalności zastosowania zasady przyrostu nigdy nie był przedmiotem rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego na gruncie ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców. Jednocześnie wnioskodawca wskazał, że podobne zagadnienie było już przedmiotem oceny Sądu Najwyższego, rozważano bowiem kwestię, czy art. 1065 k.c. (już nie obowiązujący) wyłączał zastosowanie zasady przyrostu. Powołany przepis (zdanie drugie) stanowił, że jeżeli gospodarstwo rolne zostało przeznaczone w testamencie osobie nieodpowiadającej warunkom do dziedziczenia gospodarstwa rolnego, dziedziczą je spadkobiercy ustawowi. Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 11 marca 1968 r., III CZP16/68 (OSNC 1968, nr 2, poz. 22) stwierdził, że art. 1065 zdanie drugie k.c. nie wyłącza zasady przyrostu z art. 965 k.c.

Zdaniem Sądu Okręgowego, powyższy pogląd można odnieść także do art. 7 ust. 3 ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców, który nie wyłącza zastosowania zasady przyrostu.

Ponadto Sąd podkreślił, że przyjęcie powyższego poglądu uzasadniają również względy celowościowe, niewątpliwie celem ustawodawcy w ustawie o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców było bowiem uniemożliwienie nabycia nieruchomości w drodze dziedziczenia tylko cudzoziemcowi, który nie uzyskał zezwolenia właściwego ministra. Nie ma natomiast podstaw do zaakceptowania poglądu, że intencją ustawodawcy było również drastyczne ograniczenie swobody testowania przez otwarcie możliwości nabycia własności nieruchomości przez spadkobierców ustawowych, w sytuacji, w której zgodnie z zasadami prawa spadkowego możliwe jest nabycie własności przez pozostałych spadkobierców testamentowych, do których przepisy ustawy nie mają zastosowania lub będąc cudzoziemcami uzyskali stosowne zezwolenie.

Co do drugiej części zagadnienia prawnego, zdaniem Sądu Okręgowego, oceniając pozycję osoby uprawnionej do dziedziczenia z ustawy nie można pominąć wyrażonej w testamencie woli spadkodawcy wyłączenia od dziedziczenia niektórych osób należących do kręgu spadkobierców ustawowych. Możliwość wykluczenia w drodze rozporządzenia testamentowego potencjalnych spadkobierców ustawowych jest powszechnie przyjęta w literaturze i orzecznictwie. Na skutek testamentu negatywnego ustawy porządek dziedziczenia określony w przepisach prawa spadkowego zostaje zachowany, a jedynie spadkobierca objęty testamentem negatywnym traci z woli spadkodawcy zdolność do dziedziczenia po nim z ustawy.

A.Z.

\*

III CZP 104/05

**„Czy umowa przewłaszczenia, o której mowa w przepisie art. 101 ust. 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 60, poz. 535 ze zm.) jest skuteczna względem masy upadłości także w wypadku, gdy umowa ta ma datę pewną uzyskaną w sposób określony w art. 81 § 2 pkt 2 k.c. lub art. 81 § 3 k.c.?”**

*(postanowienie Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 30 sierpnia 2005 r., VIII Ga 74/05, J. Rapacewicz, B. Jamiołkowska, B. Wolski)*

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę na prezentowany w doktrynie pogląd, że dla zachowania pewności obrotu data pewna nie powinna być późniejsza niż data wydania postanowienia o ogłoszeniu upadłości dłużnika, a zgodnie z art. 81 § 2 k.c., funkcję taką pełnić będzie również stwierdzenie dokonania czynności w jakimkolwiek dokumencie urzędowym lub umieszczenie na obejmującym czynność dokumencie jakiegokolwiek wzmianki o dacie przez organ administracji publicznej. Za takim rozumieniem wymogu daty pewnej, przemawiać mogą dyrektywy wykładni celowościowej. W doktrynie podkreślano, że wspomniany wymóg został wprowadzony w art. 101 ust. 2 Prawa upadłościowego i naprawczego przede wszystkim w celu ochrony ogółu wierzycieli upadłościowych przed znową nieuczciwego dłużnika z jednym tylko z wierzycieli prowadzącą do antydatowania umów o powierniczym przeniesieniu praw.

Ponadto Sąd Okręgowy wskazał, że w piśmiennictwie rozpowszechniony jest pogląd, że wymogowi formy pisemnej z datą pewną czyni zadość stwierdzenie przez notariusza daty okazania dokumentu już po dokonaniu czynności prawnej. Jednocześnie Sąd zauważył występujący w piśmiennictwie odmienny pogląd, z którego wynika, że w przypadku wymogu kwalifikowanej formy pisemnej czynności prawnej (forma pisemna z datą pewną) chodzi o datę pewną *sensu stricto* w rozumieniu art. 81 § 1 k.c., tą zaś jest wyłącznie urzędowe poświadczenie daty dokonania czynności uzyskane w chwili dokonywania tej czynności. Taka szczególna forma czynności prawnej polega bowiem na złożeniu oświadczenia woli na piśmie w określonej, urzędowo poświadczonej dacie.

Zdaniem Sądu Okręgowego, również dotychczasowe orzecznictwo Sądu Najwyższego nie daje odpowiedzi na przedmiotową kwestię. Przeciwnie, w judykaturze Sądu Najwyższego można zaobserwować dwa odmienne stanowiska (por. wyroki z dnia 19 listopada 2003 r., V CK 455/02, „Izba Cywilna” 2004, nr 7-8, s. 38 i z dnia 12 kwietnia 2001 r., II CKN 1323/00, OSNC 2001, nr 12, poz. 177).

Według Sądu Okręgowego, należy także zwrócić uwagę, że w nowszym piśmiennictwie częściej podkreśla się, iż znaczenie pojęcia daty pewnej w rozumieniu art. 81 § 1 k.c. oraz w przypadkach przewidzianych w art. 81 § 2 i 3 k.c. jest różne. Podkreśla się w szczególności, że w tym drugim rozumieniu data pewna stanowi jedynie element formy utrwalenia treści oświadczenia woli, a nie jego złożenia i ma znaczenie przede wszystkim dowodowe.

A.Z.

\*

III CZP 105/05

**„Czy przepis art. 49 k.c. stanowi samoistną podstawę materialnoprawną przejścia urządzeń służących do doprowadzania wody, pary, gazu, prądu elektrycznego oraz innych urządzeń podobnych na własność przedsiębiorstwa lub zakładu, poprzez sam fakt ich fizycznego połączenia z siecią należącą do przedsiębiorstwo lub zakładu?”**

*(wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 16 września 2005 r.,  
RPO-514663-V-KD/05)*

Rzecznik Praw Obywatelskich przywołał uchwałę Trybunału Konstytucyjnego z dnia 2 grudnia 1991 r., W 4/91, w której dokonano interpretacji art. 49 k.c. w taki sposób, że końcowe zastrzeżenie tego przepisu, uzależniające jego zastosowanie od spełnienia przesłanki wejścia objętych nim urządzeń w skład przedsiębiorstwa lub zakładu, jest kwestią faktu. Przesłanka ta jest więc spełniona z chwilą faktycznego podłączenia urządzeń do sieci należącej do przedsiębiorstwa lub zakładu i przestaje być własnością właściciela gruntu na którym urządzenia te zostały wzniesione, z chwilą bowiem przyłączenia ich w sposób trwały z przedsiębiorstwem w taki sposób, że nie mogą być już od niego odłączone bez uszkodzenia lub istotnej zmiany przedmiotu odłączonego (art. 47 § 2 i 3 k.c. ) stają się częścią przedsiębiorstwa.

Poglądy Trybunału Konstytucyjnego zostały akceptowane przez Sąd Najwyższy, który w wyrokach z dnia 22 czerwca 1993 r., III CRN 72/93 oraz z dnia 20 września 2000 r., I CKN 608/99 potwierdził, że z chwilą przyłączenia urządzeń do sieci należącej do przedsiębiorstwa lub zakładu wchodzi one w jego skład. Sąd Najwyższy podkreślił też, że wymagane przyłączenie jest kwestią faktu, nie zaś formalnego przekazania lub też formalnego przejęcia w celu wywołania skutku w postaci odłączenia określonych urządzeń od własności gruntu.

Zdaniem Rzecznika, rozbieżność w wykładni art. 49 k.c. w orzecznictwie Sądu Najwyższego pojawia się w wyroku z dnia 26 lutego 2003 r., II CK 40/02, BSN 2003, nr 8, s. 7) doszło do zmiany linii orzeczniczej i stwierdzenie, że art. 49 k.c. przesądza jedynie to, że urządzenia w nim wymienione nie należą już do części składowych gruntu i wchodzi w skład przedsiębiorstwa. Przepis ten pozostawia jednak otwartą kwestię sposobu uzyskania tytułu prawnego przez prowadzącego przedsiębiorstwo, wejście urządzeń w skład przedsiębiorstwa nie jest bowiem równoznaczne z przeniesieniem własności tych urządzeń. Ten pogląd Sąd Najwyższy podtrzymał w wyroku z dnia 13 maja 2004 r., III SK 39/04, OSNP 2005, nr 9, poz. 136), w którym – interpretując określenie art. 49 k.c. „, wchodzi w skład



przedsiębiorstwa” – stwierdzono, że oznacza ono, iż przedsiębiorstwu przysługują prawa majątkowe. Nie mogą one jednak wynikać z samych faktów, ale powinny być, zgodnie z ogólnymi zasadami prawa cywilnego, nabyte w skutek określonych zdarzeń prawnych i tylko w wyjątkowych i uzasadnionych sytuacjach. Sąd Najwyższy przychylił się więc do poglądu, że urządzenia wskazane w art. 49 k.c., nawet w chwili fizycznego i faktycznego połączenia z siecią, pozostają nadal częścią nieruchomości, a w skład przedsiębiorstwa wchodzi tylko na podstawie oddzielnych zdarzeń prawnych; nie można domniemywać że ich własności przechodzi automatycznie na właściciela sieci.

W ocenie Rzecznika, zmiana stanowiska przez Sąd Najwyższy jest w pełni zasadna, gdyż wykładnia językowa prowadzi do konkluzji, że art. 49 k.c. odnosi się do definicji „części składowej” gruntu poprzez wskazanie, iż określone w nim urządzenia przestają być jego częścią składową z chwilą ich wejścia w skład przedsiębiorstwa. Norma art. 49 k.c. nie przesądza natomiast, na czym ma polegać to wejście, potrzebne jest więc sięgnięcie do ogólnych norm prawa cywilnego w celu określenia podstawy prawnej na jakiej ono następuje. Rzecznik zauważył również że odmienna interpretacja, uznająca normę art. 49 za samodzielną podstawę do przejścia praw własności z dotychczasowego urządzeń przyłączonych do sieci z ich właściciela na przedsiębiorstwo będące właścicielem sieci, budzi uzasadnione wątpliwości co do niezgodności z przepisami Konstytucji, w szczególności z art. 21, który stanowi, że wywłaszczenie jest dopuszczalne tylko na cele publiczne i za słusznym odszkodowaniem.

R.N.

\*

III CZP 106/05

**„Czy powództwo o usunięcie niezgodności między stanem prawnym nieruchomości ujawnionym w księdze wieczystej a rzeczywistym stanem prawnym może wytoczyć każdy, kto ma interes prawny w tym, aby treść księgi wieczystej odpowiadała rzeczywistemu stanowi prawnemu (art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 16 lipca 1982 r. o**

**księgach wieczystych i hipotece – jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.)?”**

*(wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 19 września 2005 r., RPO-505195-IV/05/GR)*

Wnioskodawca dostrzegł istotną rozbieżność w orzecznictwie Sądu Najwyższego, powstałą na tle stosowania art. 10 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece.

W przeważającej liczbie orzeczeń Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że czynnie legitymowanym do wytoczenia powództwa o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym jest każdy, kto ma interes prawny w tym, aby treść księgi wieczystej odpowiadała rzeczywistemu stanowi prawnemu. Na poparcie tego stanowiska podniesiono m.in. argument, że powództwo, o którym mowa, jest szczególnym rodzajem powództwa o ustalenie prawa (art. 189 k.p.c.).

Stanowisko przeciwne zakłada przyznanie czynnej legitymacji do wytoczenia powództwa jedynie enumeratywnie wskazanym osobom, przy czym podniesiono, że chodzi tu o roszczenie typu rzeczowego (*actio in rem*); powód nie domaga się tylko ustalenia istnienia lub nieistnienia swego prawa bądź stosunku prawnego, lecz wydania orzeczenia zastępującego oświadczenie woli osoby błędnie wpisanej do księgi. Legitymację czynną ma zatem jedynie osoba, której przysługuje własność lub inne prawo rzeczowe.

W ocenie wnioskodawcy właściwe jest stanowisko pierwsze. Nie można przyjąć, że katalog podmiotów czynnie legitymowanych został w art. 10 ust. 1 określony w sposób wyczerpujący. Przeczą temu rezultaty wykładni systemowej, gdyż – inaczej niż art. 626<sup>1</sup> k.p.c. – nie użyto słowa „tylko”. Podmiotom tym legitymacja czynna została przyznana *ex lege*, nie muszą więc wykazywać interesu prawnego w wytoczeniu przedmiotowego powództwa, natomiast nie można wykluczyć przypadków, w których interes prawny będą miały także inne osoby. Ponadto można, zdaniem Rzecznika, przytoczyć także argumenty natury konstytucyjnej, a zwłaszcza wynikające z gwarancji prawa do sądu (art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2 Konstytucji) oraz ochrony własności i innych praw majątkowych (art. 21 ust. 1, art. 64 ust. 1 i 2 Konstytucji).

\*

III CZP 107/05

**„Czy dokonanie przez poręczyciela wekslowego zastrzeżenia o ograniczeniu czasowym poręczenia wekslowego wywiera w świetle treści art. 30 prawa wekslowego skutek w postaci nieważności poręczania, czy tylko powoduje bezskuteczność samego zastrzeżenia?”**

*(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 9 września 2005 r., I Aca 535/05, T. Sobolewska, M. Domel – Jasińska, D. Dończyk)*

Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że z art. 30 Prawa wekslowego wynika, iż poręczenie wekslowe ma charakter bezwarunkowy i nie może być ograniczone, z wyjątkiem ograniczenia co do części sumy wekslowej. Jednocześnie Sąd podkreślił, że z ww. przepisu nie wynika skutek prawny zamieszczenia w wekslu przez poręczyciela zastrzeżeń sprzecznych z jego treścią, m.in. dotyczących czasowego ograniczenia poręczenia.

Z drugiej strony Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę na prezentowany w literaturze pogląd, że skoro poręczenie wekslowe nie może być ograniczone terminem, to zawarte w wekslu zastrzeżenie dotyczące tego ograniczenia jest bezskuteczne. Zdaniem wnioskodawcy, również abstrakcyjność i surowość zobowiązania wekslowego, a także niedopuszczalność ustalania jego treści z uwzględnieniem rzeczywistej woli podmiotów kreujących to zobowiązanie, skłania do przyjęcia koncepcji, iż zamieszczone w treści weksla zastrzeżenie o czasowym ograniczeniu poręczenia wekslowego jest bezskuteczne. Ponadto należy wskazać, że nie przewidziano w przepisach prawa wekslowego, w przypadku ograniczenia poręczenia innego aniżeli kwotowe, skutku w postaci nieważności poręczenia wekslowego.

A.Z.

\*

III CZP 108/05

**„Czy referendarz sądowy wykonując czynności w postępowaniu upominawczym, zmierzające do wydania nakazu**

**zapłaty, jest również uprawniony do rozpoznania wniosku o zabezpieczenie powództwa złożonego w tym postępowaniu?”**

*(postanowienie Sądu Okręgowego w Słupsku z dnia 3 sierpnia 2005 r., VII Gz 83/05, W. Dumanowska, M. Banuś, M. Struski)*

Sąd Okręgowy wskazał, że wątpliwości wiążą się z wykładnią art. 47<sup>1</sup>, 353<sup>1</sup> § 2 i 734 k.p.c., które niezbyt precyzyjnie określają zakres czynności, które mogą być podejmowane w postępowaniu cywilnym przez referendarza sądowego.

Zaniem Sądu Okręgowego, sprawa rozpoznawana w postępowaniu upominawczym – jak każda inna sprawa cywilna – może podlegać zabezpieczeniu (art. 730 § 1 k.p.c.), a w myśl art. 734 do udzielenia zabezpieczenia właściwy jest sąd, do którego właściwości należy rozpoznanie sprawy w pierwszej instancji. Gdyby zatem przyjąć, że w sytuacji, w której przy rozpoznawaniu samego żądania wydania nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym wystąpiła konieczność zabezpieczenia powództwa, referendarz sądowy nie może działać, powstałaby konieczność powierzenia tych czynności sędziemu, co doprowadziłoby do podejmowania czynności przez sąd w dwóch składach. Takie rozwiązanie jest, zdaniem Sądu, nieracjonalne, zwłaszcza gdy uwzględni się *rationem legis* przepisów, które wprowadziły, a następnie zmodyfikowały instytucję referendarza sądowego (odciążenie pracy sędziów i usprawnienie działania sądów).

Z drugiej jednak strony należy podkreślić, że nie ma wyraźnego odesłania w przepisach regulujących postępowanie zabezpieczające, iż czynności zmierzające do udzielenia zabezpieczenia zostały powierzone również referendarzowi sądowemu. Tymczasem stosownie do przepisu art. 47<sup>1</sup> k.p.c. może on wykonywać wyłącznie czynności wskazane w ustawie.

A.Z.

\*

III CZP 109/05

**„1. Czy brakiem formalnym skargi na orzeczenie zespołu arbitrów skutkującym w konsekwencji jej odrzuceniem na podstawie**

**art. 197 ust. 1 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U. Nr 19, poz.177 z póź. zm.) jest nie dołączenie ( pomimo wezwania ) przez skarżącego dowodu przesłania odpisu skargi przeciwnikowi (art.195 ust. 2 in fine powołanej wyżej ustawy);**

**2. czy sąd rozpoznający skargę na wyrok zespołu arbitrów dotyczący wyłącznie rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania wydaje wyrok czy też może ją rozstrzygnąć postanowieniem na posiedzeniu niejawnym;**

**3. jaki wpis należy pobrać od skargi na wyrok zespołu arbitrów dotyczący wyłącznie rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów postępowania?”** (postanowienie Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 31 sierpnia 2005 r., II Ca 1377/05, W. Pawlak, A. Kozłińska, T. Wątek)

Pierwszą część zagadnienia prawnego opiera się na spostrzeżeniu, że art. 195 ust. 2 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych nakazuje przesłanie odpisu skargi przeciwnikowi, nie wprowadzając jednak jakiegokolwiek sankcji za niedopełnienie tego obowiązku, a art. 196 ust. 1 – wśród wymogów, jakim powinna odpowiadać skarga – nie przewiduje konieczności dołączenia do skargi dowodu przesłania jej odpisu przeciwnikowi. Trudno wytłumaczyć *rationis legis* wskazywanego wymogu, o którym mowa w art. 195 ust. 2, inaczej, jak tylko w ten sposób, że nakłada on na skarżącego określony obowiązek.

Sąd Okręgowy zauważył również, że wprawdzie literalna wykładnia § 18 ust. 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych w obecnym brzmieniu nie może nasuwać wątpliwości, gdyż z jego treści w sposób jasny i wyraźny wynika, iż od skargi na orzeczenie zespołu arbitrów (a takim jest rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego zawarte w wyroku zespołu arbitrów) pobiera się wpis stały w kwocie 3 000 zł, niemniej jednak taka wykładnia doprowadza do absurdalnego rozwiązania, zgodnie z którym często wysokość wpisu przekraczałaby wysokość przedmiotu sprawy – kosztów postępowania.

Kolejnym zagadnieniem, które zdaniem Sądu Okręgowego wymaga wyjaśnienia, jest kwestia formy orzeczenia, w jakiej zapada rozstrzygnięcie

skargi na wyrok zespołu arbitrów orzekającego wyłącznie o kosztach postępowania odwoławczego. Tu również – według wnioskodawcy – oparcie się na literalnym brzmieniu właściwych przepisów nie prowadzi do racjonalnych rozwiązań. Z literalnej wykładni art. 194 ust. 2, zgodnie z którym w postępowaniu toczącym się na skutek wniesionej skargi stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania cywilnego, wynikałoby bowiem, że skargę taką należałoby rozstrzygnąć wyrokiem po przeprowadzeniu rozprawy. Nie odpowiadałoby to ogólnym założeniom przyjętym w kodeksie, w którym ustawodawca zróżnicował formę orzeczeń w zależności od tego, czy dotyczą rozstrzygnięcia co do meritum, czy innych spraw.

A.Z.

\*

III CZP 110/05

**„Czy przepis art. 259 ust. 1 Prawa upadłościowego i naprawczego zd. 1 umożliwia sędziemu komisarzowi rozpoznającemu sprzeciw orzekanie o wierzytelności przysługującej wierzycielowi zgodnie z ustalonym stanem faktycznym i przepisami prawa, czy też sędzia komisarz związany jest treścią listy wierzytelności ustalonej przez syndyka masy upadłości (nadzorcę sądowego, zarządcę ) i nie może orzec na niekorzyść wnoszącego sprzeciw, choćby nawet sankcjonował tym samym błędne orzeczenie zawarte w liście wierzytelności oraz czy sędzia komisarz rozpoznający sprzeciw może uznać wierzytelność zgłoszoną dopiero na tym etapie?”**

*(postanowienie Sądu Rejonowego w Warszawie z dnia 6 września 2005 r., XVII GUp 70/04, M. Gajdzińska, D. Popłomyk, A. Zagrobelny )*

Sąd Rejonowy wskazał, że analiza przepisów Prawa upadłościowego i naprawczego może wskazywać, iż sprzeciw co do uznania wierzytelności zgłoszony na podstawie art. 256 może dotyczyć tylko wierzytelności uprzednio zgłoszonej i umieszczonej w liście wierzytelności przez syndyka, nadzorcę sądowego lub zarządcę. Interpretacja taka wzbudza jednak, zdaniem Sądu, wątpliwości. Taka wykładnia przepisów, mając na względzie ekonomię procesową, mogła by być sprzeczna z zamiarem ustawodawcy i celowości postępowania.

Sąd Rejonowy zwrócił też uwagę na przyjęty powszechnie pogląd, że zgłoszenie wierzytelności stanowi odpowiednik powództwa, trudno jest więc odmówić wierzycielowi uprawnienia do zmodyfikowania np. jego podstawy faktycznej, gdy modyfikacja taka nie powoduje przekroczenia granic kwotowych zgłoszonej wierzytelności. Zdaniem Sądu, należy dopuścić uprawnienie i obowiązek sędziego komisarza do merytorycznego rozpoznawania zgłoszonej wierzytelności, w tym również możliwości rozstrzygnięcia pogorszającego sytuację wierzyciela. Odmienna interpretacja prowadziłaby do sytuacji, w której sędzia komisarz mógłby być zmuszony do sankcjonowania ewentualnych błędnych decyzji syndyka popełnionych w trakcie sporządzania listy wierzytelności. Sąd podkreślił, że rozważana kwestia jest tym istotniejsza, że ustawodawca przyznał wyciągowi z listy wierzytelności walor tytułu egzekucyjnego przeciwko wierzycielowi.

W Prawie upadłościowym i naprawczym, poza obowiązkiem sędziego komisarza do rozpatrywania sprzeciwu na rozprawie, ustanowionym w art. 259 ust 1, nie ma dalszych przepisów wyznaczających granice orzekania sędziego komisarza na skutek sprzeciwu. Nie ma również przepisów określających charakter prawny samego sprzeciwu. Sąd wskazał także na brak aktualnych wypowiedzi doktryny poruszających rozpatrywany problem.

Na gruncie Prawa upadłościowego w piśmiennictwie wyrażono pogląd, że należy uznać sprzeciw jako pełniący funkcję zażalenia *sui generis* środek odwoławczy. W obecnym stanie prawnym jedynie orzeczenie Sądu Najwyższego dotyczące rozpoznawania przez sąd rejonowy skargi referendarza sądowego dotyczy podobnego stanu faktycznego. Status referendarza sądowego jest jednak pełniej i precyzyjniej uregulowany, natomiast status prawny syndyka, zarządcy, nadzorcy sądowego oraz zakres kompetencji sędziego komisarza został określony dostatecznie i w sposób nie budzący znacznych wątpliwości.

R.N.

\*

**„Czy uchwały podjęte w trybie art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali (Dz.U. Nr 80, poz. 903 ze zm.), których przedmiotem są: a) zmiana sposobu sprawowania zarządu nieruchomością wspólną, b) zatwierdzenie sprawozdania ze sprawowania zarządu nieruchomością wspólną, c) udzielenie absolutorium zarządcy, w razie ich zaskarżenia do sądu powinny być kwalifikowane jako dotyczące praw niemajątkowych w rozumieniu art. 17 pkt 1 k.p.c., czy też są sprawami o prawa majątkowe?”**

*(postanowienie Sądu Okręgowego we Wrocławiu z dnia 29 kwietnia 2005 r., II Ca 1061/04, E. Linowska, M. Łakomy, G. Josiak)*

Zagadnienie prawne przedstawione przez Sąd Okręgowy powstało na podstawie stanu faktycznego, w którym powód będący członkiem wspólnoty mieszkaniowej żądał unieważnienia kilku uchwał właścicieli lokali. Sąd pierwszej instancji powództwo oddalił, a Sąd drugiej instancji powziął wątpliwość, czy ze względu na charakter prawny przedmiotowych uchwał nie zachodzi nieważność postępowania, spowodowana orzeczeniem przez sąd rejonowy w sprawie należącej do właściwości rzeczowej sądu okręgowego.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Okręgowy wskazał, że mimo licznych komentarzy oraz opracowań do ustawy o własności lokali, zarówno zakres przedmiotowy, jak i istota uchwał właścicieli lokali nie zostały dostatecznie wyjaśnione. Można sądzić, że w zdecydowanej większości spraw uchwały kwalifikowane być powinny jako dotyczące praw majątkowych, jednakże część doktryny wyraża przekonanie, iż ostatecznie o kwalifikacji uchwał wspólnoty mieszkaniowej jako mających charakter majątkowy lub niemajątkowy decyduje to, czy żądanie jest bezpośrednio uwarunkowane interesem ekonomicznym.

Sąd krytycznie ocenił przytoczone w uzasadnieniu poglądy niektórych autorów na rozstrząsane zagadnienia, które – jego zdaniem – są albo w ogóle nieadekwatne do szczególnej sytuacji sprawowania zarządu wspólnoty mieszkaniowej, albo idą w złym kierunku. Zauważył również, że rozstrzygnięcia o charakterze uchwał wspólnoty mieszkaniowej nie ułatwia orzecznictwo Sądu Najwyższego. Wprawdzie w kilku orzeczeniach Sąd



Najwyższy przyjął, że na tle przepisów ustawy o własności lokali uchwały te mogą dotyczyć zarówno praw majątkowych, jak i niemajątkowych, jednakże nie wymienia się w nich choćby przykładowo uchwał, których przedmiotem są prawa niemajątkowe. Brak jednoznacznego stanowiska wpływa także na niejednolitość rozstrzygnięć wydawanych przez sądy apelacyjne. Tymczasem w praktyce wspólnot mieszkaniowych większość albo wszystkie uchwały są podejmowane na zebraniu rocznym, co ze względu na możliwość dochodzenia uchylenia uchwał jednym pozwem może mieć znaczenie dla określenia właściwości rzeczowej sądu.

Sąd Okręgowy uznał, że w razie stwierdzenia niemajątkowego charakteru przedmiotowych uchwał będzie zachodzić nieważność postępowania, którą należy wziąć pod uwagę z urzędu (art. 378 § 1 k.p.c.).

M.Pi.

\*

# GLOSY

## prawo cywilne materialne

**Nie każdy przypadek dyskomfortu psychicznego, spowodowany bezprawnym zachowaniem się innej osoby, jest wystarczającą podstawą do poszukiwania sądowej ochrony dóbr osobistych. W przypadku obrazy, o jej udzieleniu decydować powinna analiza, uwzględniająca nie tylko semantyczne znaczenie użytych słów, ale również cały kontekst sytuacyjny, oraz społeczny jego odbiór, oceniany według kryteriów właściwych dla ludzi rozsądnych i uczciwych.**

*teza OSNC*

**W wypadku naruszenia dóbr osobistych polegającego na obrazie czci uwzględniać należy nie tylko znaczenie słów, ale również kontekst sytuacyjny, w których zostały użyte.**

*(wyrok z dnia 23 maja 2002 r., IV CKN 1076/00, M. Bączyk, I. Gromska-Szuster,  
A. Górski, OSNC 2003, nr 9, poz. 121; IC 2002, nr 12, s. 39; IC 2003, nr 3, s. 43; R.Pr. 2003, nr 6, s.157)*

### Glosa

**Stanisława Hoca**, *Wojskowy Przegląd Prawniczy* 2004, nr 1, s. 150

Autor glosy zaaprobował stanowisko i argumentację Sądu Najwyższego zawartą w wyroku, podkreślając, że zapadłe rozstrzygnięcie będzie miało istotne znaczenie dla środowiska wojskowego.

Zdaniem komentatora, glosowane orzeczenie może wskazywać na relacje dotyczące ochrony dóbr osobistych człowieka (żołnierza) w kontekście uregulowań regulaminów wojskowych i praktyki postępowania przełożonych wobec podwładnych. W ocenie glosatora, za trafne należy uznać stanowisko, że użycie przez pozwanego, jako przełożonego, pejoratywnego określenia odnoszącego się do niewłaściwego stanu umundurowania w jakim ten stawiał się na odprawę było rzeczą niestosowną, wykraczało poza przewidziany

regulaminem wojskowym sposób zwracania się do podwładnego „stanowczo, ale taktownie”.

Zdaniem Sądu Najwyższego, w omawianej sprawie nie może być miarodajny wyłącznie stan uczuć oraz miara indywidualnej wrażliwości powoda, lecz także kontekst społeczny, a zwłaszcza odbiór kwestionowanych słów w środowisku wojskowym. Ponadto Sąd Najwyższy podkreślił, że użycie przez pozwanego pejoratywnego określenia było dla powoda przeżyciem przykrym, ale nie każdy przypadek dyskomfortu psychicznego, spowodowany bezprawnym zachowaniem się innej osoby jest wystarczającą podstawą do poszukiwania sądowej ochrony dóbr osobistych. Konieczne jest jeszcze zachowanie należytych proporcji i umiaru. Zaznaczył przy tym, że dobra osobiste są czymś szczególnie cennym, trzeba dążyć do zapewnienia ich ochrony w każdym przypadku, w którym odniesiony w nich uszczerbek znajduje potwierdzenie nie tylko w odczuciu samego zainteresowanego, ale i w zobiektywizowanej ocenie zewnętrznej. Jednocześnie nie można nadużywać drogi sądowej dla przypadków drobnych, incydentalnych, dotyczących wyłącznie subiektywnych przeżyć samego powoda.

W ocenie glosatora, rozstrzygnięcie to stanowi dowód obiektywistycznego pojmowania ochrony dóbr osobistych i może być przydatne dla zneutralizowania podejmowanych prób w środowisku wojskowym poszukiwania ochrony naruszenia dóbr osobistych na drodze sądowej.

M.S.

\*

**Wątpliwości co do obowiązku spełnienia świadczenia nie mogą być utożsamiane z wymaganą przez art. 411 pkt 1 k.c. pozytywną wiedzą dłużnika o braku powinności spełnienia świadczenia.**

*(wyrok z dnia 10 czerwca 2003 r., I CKN 390/01, G. Bieniek, M. Kocon, T. Żyżnowski, OSP 2005, nr 9, poz. 111)*

**Glosa**

**Pawła Księżaka, OSP 2005, nr 9, poz. 111**

Glosator wyraził aprobatę dla tezy wyroku, dodając jednak, że jest ona oderwana od realiów stanu faktycznego rozpoznawanej sprawy.

Na wstępie komentator zauważył, że w większości porządków prawnych przyjmuje się wzorem prawa rzymskiego, iż możliwość żądania zwrotu świadczenia jest wyłączona w wypadku świadomości *solvensa* o nieistnieniu zobowiązania, przy czym rozwiązania różnią się w szczegółach. W Niemczech pozwany *accipiens* musi udowodnić, że świadczący wiedział, iż nie był zobowiązany, natomiast w Szwajcarii i Austrii to powód musi wykazać, że świadczył, błędnie bowiem sądził że jest zobowiązany. Polski kodeks cywilny przejął w art. 411 pkt 1 k.c. konstrukcję niemiecką.

Dalej glosator zanegował prawidłowość zastosowania art. 411 pkt 1 k.c. do stanu faktycznego sprawy, w którym powód dochodził zwrotu spełnionych świadczeń wynikających z użytkowania wieczystego przysługującego mu na podstawie odpowiednich decyzji administracyjnych. Decyzje te miały charakter deklaratoryjny i, jak się ostatecznie okazało, błędnie stwierdzały nabycie z mocy prawa przez powoda użytkowania wieczystego. Według komentatora, ze względu na konstrukcję roszczenia restytucyjnego należy uznać, że nawet błędna decyzja administracyjna, i to o charakterze deklaratoryjnym, stanowi podstawę prawną świadczenia w rozumieniu art. 410 k.c. Pogląd ten odnosi się również m.in. do zasadzającego wyroku sądu. Dopóki wyrok taki nie zostanie uchylony (zmieniony), nie można powiedzieć, że *solvens* świadczy nienależnie, bez podstawy prawnej. Dopiero uchylenie (zmiana) takiego wyroku powinno być uznane za odpadnięcie podstawy prawnej świadczenia. Wtedy *solvens* może żądać zwrotu świadczenia, nie ze względu na to jednak, że świadczył w braku zobowiązania, lecz dlatego, że podstawa świadczenia odpadła (*condictio causa finita*).

Glosator wskazał na istotne znaczenie rozróżnienia pomiędzy *condictio causa finita* i *condictio indebiti*, art. 411 pkt 1 k.c. odnosi się bowiem wyłącznie do *condictio indebiti*, a nie do *condictio causa finita*. Pogląd ten nie był kwestionowany w literaturze obcej ani polskiej. Jeśli przyjąć możliwość zastosowania art. 411 pkt 1 k.c. w okolicznościach rozpoznawanej sprawy, jak – zdaniem glosatora – uczynił Sąd Najwyższy, to gdyby okazało się, że powód wiedział, iż decyzja jest błędna i nie jest użytkownikiem wieczystym, nie

mógłby żądać zwrotu spełnionych świadczeń, co nie jest skutkiem pożądanym.

Autor glosy wyraził aprobatę dla postawionej przez Sąd Najwyższy tezy, zarzucając jej jednak nadmierną stanowczość i ogólnikowość. Stwierdził, że na gruncie ustawodawstwa kręgu germańskiego błąd świadczącego jest rozumiany szeroko i z reguły nawet nieświadomość wynika z niedbalstwa czy też błąd co do prawa usprawiedliwiają roszczenie restytucyjne. W prawach romańskich natomiast z reguły przyjmuje się, że zawiniony błąd wyłącza roszczenie restytucyjne. Rozwiązanie polskie przyjęte w kodeksie zobowiązań, a następnie w kodeksie cywilnym wzorowane jest na prawie austriackim i niemieckim i nie wymaga od powoda dowodu błędu, lecz wyłącza obowiązek zwrotu, jeśli pozwany udowodni, że spełniający świadczenie wiedział, że się nie należy. Glosator powołał się na utrwalone w tym zakresie orzecznictwo (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 28 października 1938 r., C I 1642/37, Zb.Urz. 1939, poz. 306, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 1952 r., C 809/52, OSN 1954, nr 2, poz. 27 oraz z dnia 12 grudnia 1997 r., III CKN 236/97, OSNC 1998, nr 6, poz. 101) i stanowisko nauki.

W ostatniej części opracowania autor wskazał na kontrowersje powstałe wokół analizowanego zagadnienia. Po pierwsze, można zastanawiać się, czy wątpliwość co do istnienia zobowiązania nie powinna znaleźć wyrazu w zastrzeżeniu zwrotu świadczenia, o którym mowa w art. 411 pkt 1 k.c. Po drugie, wątpliwe jest, czy zawiniona niewiedza zawsze może usprawiedliwiać kondykcję. Po trzecie, nie jest do końca jasna kwestia błędu co do prawa. Choć usprawiedliwienie kondykcji takim błędem co do zasady wydaje się dopuszczalne, może budzić wątpliwości, pod jakimi warunkami błąd taki mógłby być brany pod uwagę.

M.P.

\*

**Małżonek nie może żądać na podstawie art. 43 § 2 k.r.o. ustalenia nierównych udziałów w niektórych składnikach majątku wspólnego.**

(postanowienie z dnia 27 czerwca 2003 r., IV CKN 278/01, H. Wrzeszcz,

T. Bielska-Sobkowicz, J. Frąckowiak, OSNC 2004, nr 9, poz. 146; BSN 2004, nr 1, s. 9; MoP 2004, nr 6, s. 276 ; NPN 2004, nr 2, s. 74; Rej. 2004, nr 9, s. 172)

## **Glosa**

**Anny Sylwestrzak**, Gdańskie Studia Prawnicze 2005, nr 1-2, poz. 14

W początkowej części glosy jej autorka przedstawiła konstrukcję ustroju wspólności majątkowej oraz stan faktyczny sprawy. Wyraziła także aprobatę dla komentowanego orzeczenia.

Jak wskazała autorka, po ustaniu ustroju wspólności majątkowej prawo każdego z małżonków do wspólnej masy majątkowej przybiera postać udziału, który funkcjonuje w odniesieniu do całej masy majątkowej i względem poszczególnych przedmiotów wchodzących w skład majątku. Autorka zauważyła, że udziały w poszczególnych składnikach majątku mają charakter pochodny wobec udziału w całości tych składników. Sąd, ustalając nierówne udziały w majątku wspólnym, może decydować tylko o udziale w tym pierwszym podstawowym aspekcie, tj. w całym majątku. Jego konsekwencją natomiast jest ustalenie nierównych udziałów w poszczególnych przedmiotach należących do tego majątku.

Dalsze rozważania poświęcono zawartej w art. 43 k.r.o. przesłance „ważnych powodów” uzasadniających żądanie nierównych udziałów. Na podstawie orzecznictwa Sądu Najwyższego autorka doszła do wniosku, że w ramach art. 43 k.r.o. należy stosować zasadę zawinienia. Zasada ta działa zawsze na niekorzyść małżonka postępującego nagannie w ten sposób, że jeżeli nie przyczynił się on do powstania majątku wspólnego, sąd ustali udziały w majątku wspólnym z uwzględnieniem wysokości, w jakiej oboje małżonkowie przyczyniali się do powstania tego majątku. Jeżeli natomiast małżonek ten przyczynił się do powstania majątku w większym stopniu, sąd odmówi ustalenia udziału w majątku na jego korzyść, kierując się zasadą *nemo turpitudinem suam allegans audiat*.

Autorka wskazała na pojawiające się w literaturze głosy, że ważne powody mogą wystąpić również w sytuacji, gdyby żadnemu z małżonków nie można było przypisać winy. Wyraziła także pogląd, by – w celu ochrony interesu małżonka osiągającego niższe dochody, który należycie wywiązywał się z obowiązków małżeńskich – doniosłość prawną miały tylko takie powody, które powstały w czasie trwania małżeństwa, a nie okoliczności, które zaistniały po jego ustaniu.

Opracowanie koncentruje się na zagadnieniu wzajemnej relacji przepisów art. 43 i 45 k.r.o. Autorka przychyliła się do poglądu J. S. Piątowskiego, którego zdaniem ustalenie nierównych udziałów nie wyłącza przeprowadzenia między małżonkami rozliczeń z tytułu wydatków i nakładów na podstawie art. 45 k.r.o. Według niej wynika stąd, że ustalając stopień przyczynienia się do powstania majątku wspólnego w celu ustalenia wysokości udziałów w tym majątku, nie można uwzględniać powiększenia wartości majątku wspólnego w wyniku nakładu pochodzącego z majątku osobistego jednego z małżonków, gdyż mogłoby to prowadzić do nieusprawiedliwionego, „podwójnego” rozliczenia na korzyść małżonka, który takie nakłady poczynił.

M.P.

\*

**Wpis do księgi akcyjnej kształtuje stosunek prawny pomiędzy akcjonariuszem a spółką i w stosunku między tymi podmiotami ma charakter konstytutywny.**

*(wyrok z dnia 03 lipca 2003 r., III CKN 309/01, Z. Strus, T. Bielska-Sobkowicz, Z. Kwaśniewski, OSNC 2004, nr 9, poz. 148 ; MoP 2004, nr 6, s. 278; NPN 2004, nr 2, s. 72; R.Pr. 2004, nr 6, s. 138)*

**Glosa**

**Tomasza Kurnickiego, PS 2005, nr 9, s. 55**

Glosator krytycznie odniósł się zarówno do tezy komentowanego orzeczenia, jak i argumentów zawartych w jego uzasadnieniu. Podniósł, że zaprezentowany przez Sąd Najwyższy pogląd usuwa na drugi plan materialną

podstawę przeniesienia własności akcji, eksponując legitymację formalną. W jego ocenie, konstrukcja polegająca na przyjęciu, że właściciel akcji może nie być akcjonariuszem, przeczy zarówno zasadom ogólnym prawa spółek, celom spółki akcyjnej, jak i literalnej wykładni art. 343 k.s.h. Opowiedział się za pełną swobodą w zakresie obrotu akcjami, podnosząc, że zarówno nabywca akcji jak i ich zbywca ponoszą solidarną odpowiedzialność za spełnienie określonych świadczeń na rzecz spółki (por. art. 331 § 5 k.s.h. oraz art. 344 § 2 k.s.h.).

Konkludując autor glosy stwierdził, że pogląd Sądu Najwyższego wyrażony w komentowanym orzeczeniu nie jest trafny. W jego ocenie, w określonej w art. 343 k.s.h. płaszczyźnie wpis w księdze akcyjnej stanowi wyłącznie podstawę do wykonania uprawnień wynikających z akcji imiennych. Tylko osoba wpisana w księdze akcyjnej ma prawo uczestniczyć w walnym zgromadzeniu, wykonywać wobec spółki przysługujące jej uprawnienia i jest zobowiązana do określonych świadczeń przewidzianych postanowieniami statutu. Dokonanie wpisu w tej mierze nie ma charakteru prawotwórczego, gdyż jedynie umożliwia wykonanie praw akcyjnych, posiadających wyłącznie materialnoprawne źródło, natomiast ich nie kreuje.

M.K.

\*

**Jeśli w sprawie sprzedaży nieruchomości prowadzi się rokowania, to oznacza to, że strony chcą zawrzeć umowę na wynegocjowanych warunkach. Zabezpieczeniem jej zawarcia może być zadatek, który podlega zwrotowi na warunkach ustalonych przepisami kodeksu cywilnego.**

*(wyrok z dnia 16 grudnia 2003 r., II CK 335/02, T. Żyźnowski, T. Bielska-Sobkowicz, M. Kocon)*

**Glosa**

**Roberta Pabisa**, Rejent 2005, nr 7-8, s. 144



Glosator zarzucił rozstrzygnięciu Sądu Najwyższego, że zapadło najprawdopodobniej bez należytego odczytania treści art. 394 § 1 k.c. Podkreślił, że w przepisie tym, określającym skutki wręczenia zadatku w razie niewykonania umowy, wyraźnie jest mowa, iż zadatek dawany jest przy zawarciu umowy. Tymczasem w omawianej sprawie nie budziło wątpliwości, że nie doszło do zawarcia jakiegokolwiek umowy dotyczącej przeniesienia własności nieruchomości, chociaż strony prowadziły rokowania co do jej zawarcia.

Autor stwierdził, że przyjęcie przez Sąd Najwyższy kwalifikacji prawnej spornej kwoty jako zadatku, pomimo braku ziszczenia się zasadniczej przesłanki wręczenia zadatku, jaką w myśl art. 394 § 1 k.c. jest zawarcie umowy, stanowi odejście od literalnego brzmienia ustawy. Zwrócił uwagę, że odchodząc od wykładni językowej przepisu, Sąd Najwyższy nie powołał się ani na przesłanki, które usprawiedliwiałyby takie posunięcie, ani też nie wskazał, jaka ostatecznie wykładnia została przyjęta i dlaczego. W ocenie glosatora, zastosowanie innej wykładni niż językowa jest w omawianym przypadku niedopuszczalne.

Glosator podniósł, że oceniając rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w świetle dotychczasowego orzecznictwa i literatury, należy stwierdzić, iż podobne stanowisko dotychczas nie zostało wyrażone, a istniejące wypowiedzi judykatury i piśmiennictwa zdecydowanie różnią się od uzasadnienia komentowanego wyroku.

W ocenie autora, nawet gdyby uznać, że strony umówiły się co do tego, iż wpłacona kwota ma mieć charakter zadatku zabezpieczającego zawarcie umowy, nie nakazywałoby to przyjąć, że przepisy art. 394 k.c. mają tu zastosowanie. Jeżeliby porozumienie takie nazwać umową, to nie byłaby to umowa w rozumieniu art. 394 §1 k.c., przepis ten dotyczy bowiem umowy, której wykonanie zadatek ma zabezpieczać. Jego zdaniem, zastrzeżenie takie należałoby rozpatrywać w świetle autonomii woli stron (art. 353<sup>1</sup> k.c.).

Autor wskazał na zakończenie, że Sąd Najwyższy, uznając możliwość zastosowania art. 394 § 1 k.c., nie rozważył szerzej treści art. 394 § 3 zdanie drugie k.c., który stanowi, iż w wypadku, gdy niewykonanie umowy nastąpiło wskutek okoliczności, za które żadna ze stron nie ponosi odpowiedzialności albo za które ponoszą odpowiedzialność obie strony, zadatek powinien być

zwrócony, a obowiązek zapłaty sumy dwukrotnie wyższej odpada. Glosator zauważył, że z opisu stanu faktycznego można wywnioskować, iż do zawarcia umowy nie doszło z uwagi na brak skutków postępowania administracyjnego w sprawie zezwolenia na nabycie nieruchomości przez powoda (czyli wskutek okoliczności, za które żadna ze stron nie ponosi odpowiedzialności) albo ze względu na nieszczęście takiego postępowania, za co odpowiedzialna była spółka zamierzająca nabyć nieruchomość.

E.S.

\*

**Wniosek o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu przerywa bieg przedawnienia.**

(uchwała z dnia 16 stycznia 2004 r., III CZP 101/03 K. Zawada, B.Czech, I. Koper; OSNC 2005, nr 4, poz. 58; IC 2004, nr 2, s. 5; Wok. 2004, nr 3, s. 2; Wok. 2004, nr 10, s. 1; NPN 2004, nr 2, s. 71; MoP 2004, nr 22, s. 1045; Pr.Bank. 2004, nr 12, s.7; R.Pr. 2005, nr 3, s. 98)

**Glosa Anny Biel, Monitor Prawniczy 2005, nr 16, s. 812**

Autorka na wstępie zauważyła, że problematyka związana z przerwaniem biegu przedawnienia w przypadku nadawania przez sądy klauzuli wykonalności bankowym tytułom egzekucyjnym coraz częściej staje się przedmiotem zarówno piśmiennictwa, jak i orzeczeń Sądu Najwyższego. Zwróciła uwagę, że w orzecznictwie występują dość wyraźne różnice w zajętych stanowiskach przez poszczególne składy. Tytułem przykładu przywołała tezy zawarte w wyrokach z dnia 30 lipca 2003 r., II CKN 363/01 (Izba Cywilna 2004, nr 5, s. 43) i z dnia 10 października 2003 r., II CK 113/02 (OSP 2004, nr 11, poz. 141), które zasadniczo różniły się od poglądu, jakiemu dał wyraz Sąd Najwyższy w omawianej uchwale. W jej ocenie, obecne stanowisko Sądu Najwyższego zburzyło dotychczas utrwalona w doktrynie i orzecznictwie wykładnię art. 123 § 1 pkt 1 k.c., polegającą na stwierdzeniu, że w przypadku bankowego tytułu egzekucyjnego czynnością zmierzającą bezpośrednio do zaspokojenia roszczenia jest tylko wniosek o wszczęcie egzekucji.

Zdaniem komentatorki, na aprobatę zasługuje jedynie pogląd Sądu Najwyższego, że konstytutywny lub deklaracyjny charakter klauzuli wykonalności nie zależy od rodzaju tytułu egzekucyjnego, lecz od tego, czy postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności modyfikuje wynikający z tytułu egzekucyjnego przedmiotowy bądź podmiotowy zakres egzekucji (orzeczenie konstytutywne), czy też jedynie potwierdza wynikający z tytułu egzekucyjnego zakres egzekucji (orzeczenie deklaracyjne). W związku z tym ocena z punktu widzenia art. 123 § 1 pkt 1 k.c. powinna być jednolita dla każdego wniosku o nadanie klauzuli wykonalności.

Pozostałe argumenty jurystyczne, jakie przywołał Sąd Najwyższy na poparcie stanowiska zajętego w tezie głosowanej uchwały, autorka określiła jako nietrafne. Za całkowicie dowolną uznała interpretację celowościową oraz funkcjonalną, sprowadzającą się do przyjęcia, że przez wprowadzenie do art. 123 § 1 pkt 1 k.c. wymagania bezpośredniości roszczenia, twórcy kodeksu cywilnego nie zmierzali do wyeliminowania z hipotezy tego przepisu wniosku o nadanie klauzuli wykonalności. Według komentatorki, nie można się z tym zgodzić, gdyż za czynność podjętą bezpośrednio w celu dochodzenia, ustalenia, zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia uznać należy tylko taką czynność, która sama bez potrzeby podjęcia innej czynności umożliwia osiągnięcie tego celu. Tytuł wykonawczy nie wszczyna bowiem egzekucji, a jedynie do niej uprawnia.

Glosatorka krytycznie odniosła się także do twierdzenia Sądu Najwyższego, że przyjętą w uchwale wykładnię art. 123 k.c. uzasadnia także fundamentalne założenie, iż termin przedawnienia nie może być, jeżeli uprawniony nie ma możliwości realizowania roszczenia. W jej ocenie, za całkowicie chybioną należy uznać argument, że odmowa uznania przerwania biegu przedawnienia przez złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu i będący następstwem tej odmowy bieg przedawnienia roszczenia w toku postępowania klauzulowego musiałby nierzadko doprowadzić do stwierdzenia przedawnienia się roszczenia jeszcze przed uzyskaniem przez bank możliwości złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji. Według glosatorki, troska o interesy banków wdaje się być przesadna zważywszy na fakt, że banki są profesjonalistami i w związku z tym

powinny z odpowiednimi wnioskami występować z właściwym wyprzedzeniem celem uniknięcia przedawnienia.

Autorka zwróciła także uwagę, że Sad Najwyższy w swych rozważaniach całkowicie pominął okoliczność o zasadniczym znaczeniu, a mianowicie to, że sąd orzekający w postępowaniu klauzulowym jest organem procesowym, a nie egzekucyjnym. Zgodnie z art. 758 k.p.c., organami egzekucyjnymi są wyłącznie sądy rejonowe i komornicy, natomiast klauzula wykonalności może zostać nadana przez sąd rejonowy, okręgowy, a także przez sąd apelacyjny (art. 781 k.p.c.), czyli przez organy procesowe. Wniosek o nadanie klauzuli wykonalności nie stanowi zatem czynności podjętej przed organem egzekucyjnym w celu zaspokojenia roszczenia.

W konkluzji komentarka stwierdziła, że omawiana uchwała Sądu Najwyższego jest kolejnym przykładem rozszerzającej wykładni przepisów i tezy w niej zawartej nie można uznać za trafną.

Uchwałę omówił także Z. Strus („Przegląd orzecznictwa”, Pal. 2004, nr 3-4, s. 243).

S.S.

\*

**Postanowienie statutu spółki akcyjnej uzależniające ważność uchwał od uczestnictwa w walnym zgromadzeniu reprezentanta Skarbu Państwa dysponującego jedną imienną, uprzywilejowaną akcją, jest nieważne na podstawie art. 58 § 1 k.c., jako sprzeczne z art. 20 k.s.h.**

*(wyrok z dnia 30 września 2004 r., IV CK 713/03, I. Koper, I. Gromska-Szuster, K. Zawada, OSNC 2005, nr 9, poz. 160; OSP 2005, nr 9, poz. 112; IC 2005, nr 3, s. 48; BSN 2005, nr 2, s. 15; NPN 2005, nr 2, s. 76; PUG 2005, nr 7, s. 29)*

## **Glosa**

**Stanisława Sołtysińskiego**, OSP 2005, nr 9, poz. 112

Komentator zauważył, że glosowane orzeczenie zasługuje na uwagę, gdyż jest to pierwsza wypowiedź Sądu Najwyższego na temat tzw. złotej akcji.

Zgodził się jednocześnie z tezą wyroku i większością argumentów podniesionych w uzasadnieniu.

Glosator przypomniał, że uznane przez Sąd Najwyższy za nieważne postanowienie statutu przyznawało Skarbowi Państwa przywilej, który rażąco naruszał zasady równego traktowania akcjonariuszy (art. 20 k.s.h.) oraz swobody przepływu kapitału (art. 56 TWE). Wyraził pogląd, że statut spółki przyznawał Skarbowi Państwa uprawnienie o charakterze osobistym (art. 354 § 1 k.s.h.), a nie akcję uprzywilejowaną (art. 351-352 k.s.h.), jak przyjął Sąd Najwyższy. Przyznanie Skarbowi Państwa tak potężnego „superveta” naruszało rażąco nie tylko art. 20 k.s.h., lecz również art. 354 § 3 k.s.h. Rażące naruszenie zasady równego traktowania akcjonariuszy i ograniczeń płynących z art. 354 § 3 k.s.h. polegało na tym, że Skarb Państwa mógł udaremnić działalność walnego zgromadzenia spółki nawet nie uczestnicząc w obradach zgromadzenia tak długo, jak posiadał tylko jedną akcję.

Autor glosy nie podzielił stanowiska Sądu Najwyższego, w myśl którego naruszenie przepisów statutu o kworum powoduje konieczność uznania uchwały za nieistniejącą. Jego zdaniem, pogląd ten nawiązuje do stanowiska wyrażonego przez Sąd Najwyższy na gruncie art. 401 k.h., lecz nie uwzględnia dominującego stanowiska w doktrynie prawa cywilnego oraz zaostżenia przesłanek zaskarżania uchwał walnego zgromadzenia w kodeksie spółek handlowych. Ponadto stanowisko takie jest głęboko nieuzasadnione w świetle dyrektyw aksjologicznych, nie ma bowiem przekonujących argumentów za tym, aby uchwała naruszająca statutowy wymóg kworum była otwarta bez ograniczeń czasowych na kwestionowanie w trybie art. 189 k.p.c., a więc traktowana zdecydowanie surowiej niż np. rażące naruszenie bezwzględnie obowiązujących przepisów ustawy. Z tych względów, jak zauważył komentator, nie jest uzasadnione stanowisko Sądu Najwyższego, że ustawodawca dopuszcza wytoczenie powództwa z art. 189 k.p.c. przez akcjonariusza o ustalenie nieważności uchwały powziętej z „naruszeniem” nieważnego postanowienia statutu.

W dalszej części opracowania autor przytoczył pogląd Sądu Najwyższego, wyrażony z powołaniem się na art. 425 § 4 k.s.h., że akcjonariusz może podnosić zarzut nieważności poszczególnych postanowień statutu, także po jego zarejestrowaniu, w razie „szczególnie rażących

przypadków niezgodności statutu z przepisami prawa bezwzględnie obowiązującymi". Komentator zauważył, że przepis art. 425 § 4 k.s.h. nie ogranicza dopuszczalności podnoszenia zarzutów ani od rażącego naruszenia przepisu, ani od wykazania, że naruszony przepis ma charakter bezwzględnie obowiązujący.

Glosator przedstawił następnie zdanie Sądu Najwyższego, że wykluczenie powództwa o ustalenie z art. 189 k.p.c. „w art. 425 § 1 zd. 2 k.s.h. odnosi się jedynie do sytuacji, o których mowa w tym przepisie, a więc do uchwał sprzecznych z ustawą, a nie do uchwał nieistniejących”. Według autora, dyrektywy wykładni językowej dopuszczają taką interpretację. Jednakże potrzeba stabilizacji stosunków w spółce przemawia za tym, aby art. 425 § 1 zd. 2 k.s.h. rozumieć w ten sposób, że wszystkie osoby, którym przysługuje legitymacja do zaskarżania uchwał zgromadzenia miały zamkniętą drogę do korzystania z powództwa z art. 189 k.p.c. Przemawia za tym również okoliczność, że rozróżnienie między uchwałami sprzecznymi z ustawą a uchwałami nieistniejącymi rodzi w praktyce istotne trudności. Glosator dodał, że wykładnia zaproponowana przez Sąd Najwyższy mogłaby się okazać rozsądnym kompromisem tylko przy przyjęciu doktryny akcentującej potrzebę istotnego zaostżenia rygorów definicji „uchwały” nieistniejącej w myśl stanowiska proponowanego przez S. Czepitę i Z. Radwańskiego.

M.P.

\*

**Wykazanie przez dziennikarza, że przy zbieraniu i wykorzystaniu materiałów prasowych działał w obronie społecznie uzasadnionego interesu oraz wypełnił obowiązek zachowania szczególnej staranności i rzetelności, uchyla bezprawność działania dziennikarza.**

**Jeżeli zarzut okaże się nieprawdziwy, dziennikarz zobowiązany jest do jego odwołania.**

*(uchwała składu siedmiu sędziów z dnia 18 lutego 2005 r., III CZP 53/04, T. Wiśniewski, A. Górski, M. Kocon, I. Koper, E. Skowrońska-Bocian,*

*M. Wysocka, K. Zawada, OSNC 2005, nr 7-8, poz. 114; BSN 2005, nr 2, s. 10; Prok. i Pr. 2005, nr 7-8, s. 47; IC 2005, nr 3, s. 8; Rej. 2005, nr 4, s. 170)*

## **Glosa**

**Zbigniewa Radwańskiego**, OSP 2005, nr 9, poz. 110

Na wstępie glosator wskazał na wyjście w uchwale poza pytanie Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego przez stwierdzenie, że „jeżeli zarzut okaże się nieprawdziwy, dziennikarz zobowiązany jest do jego odwołania”.

Zdaniem glosatora, z przytoczonego stwierdzenia wynika, że pokrzywdzony może żądać odwołania nieprawdziwego zarzutu i może dochodzić tego uprawnienia przed sądem, mimo że dziennikarz dołożył właściwej staranności w ustalaniu faktów, na których opierał zarzuty uwłaczające czci pokrzywdzonego. Tym samym nieuzasadnione są poglądy wypowiedziane w literaturze, jakoby osobie, której cześć została naruszona publikacją prasową, służyła ochrona tylko w postaci instytucji przewidzianych prawem prasowym: sprostowania i odpowiedzi. Przeciwno takim poglądom przemawia również to, że przepisy pozakodeksowe nie ograniczają, lecz uzupełniają ochronę przewidzianą w art. 24 § 1 k.c.

Według komentatora, stanowisko Sądu Najwyższego przedstawione w pierwszej części tezy oparte jest na argumentacji J. Wiercińskiego, który twierdził, że należyta staranność nie jest elementem konstrukcyjnie powiązany z winą, ale dochowanie należytej staranności wyłącza bezprawność działania sprawcy. Koncepcja ta poddana została krytyce B. Kordasiewicza, który podnosił m.in., że prowadzi ona do osłabienia ochrony czci, gdyż ocena, czy sprawca dochował staranności, pozostaje poza możliwościami oceny pokrzywdzonego. Glosator dodał, że krytykowana koncepcja stanowi cofnięcie systemu ochrony dóbr osobistych do tradycyjnych pierwocin tej ochrony opartych na konstrukcji deliktowej, zasadzającej się na winie sprawcy i neguje postępowy sens ochrony przewidzianej w art. 23 i 24 k.c., który realizuje tę ochronę na zasadzie bezwzględnej prawa podmiotowego. Zdaniem komentatora, jego ochrona – podobnie jak prawa własności – nie może być uzależniona od starannego lub niestarannego działania sprawcy.

Autor glosy nie podzielił poglądu wyrażonego przez Sąd Najwyższy, jakoby w odniesieniu do prawdziwości zarzutów znieślawiających należało stosować „ważenie” interesów poszkodowanego i dziennikarza korzystającego z wolności prasy, jak również że prawo nie uzależnia ochrony od faktów związanych ze znieślawieniem. Glosator wyraził natomiast poparcie dla stanowiska przedstawionego w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 10 września 1999 r., III CKN 939/98 (OSNC 2000, nr 3, poz. 56), że norma art. 12 ust. 1 Prawa prasowego nie może odebrać człowiekowi przysługującego mu na podstawie art. 24 § 1 k.c. prawa do usunięcia naruszenia dobra osobistego wskutek nieprawdziwych, a naruszających jego cześć zarzutów. Dla uzasadnienia tego stanowiska glosator powołał się na glosę swojego autorstwa do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 maja 2003 r., I CKN 463/01 (OSP 2004, nr 2, poz. 22), uzasadnienie postanowienia Izby Karnej Sądu Najwyższego z dnia 12 listopada 2003 r., V KK 52/03 (OSP 2005, nr 2, poz. 25) oraz argumenty wywodzone z art. 47 i z art. 30 Konstytucji, który – zdaniem glosatora – jest macierzą uregulowanej na polu cywilistycznym instytucji ochrony dóbr osobistych.

Zdaniem autora glosy, pogląd, zgodnie z którym, jeżeli zarzut okaże się nieprawdziwy, dziennikarz zobowiązany jest do jego odwołania, trudno pogodzić z twierdzeniem zawartym w pierwszym zdaniu uchwały. Pogląd ten Sąd Najwyższy uzasadniał, powołując się na argumenty etyczne, nie wskazał jednak dla niego żadnej podstawy prawnej. Glosator podniósł ponadto, że trudna do obrony jest koncepcja przedstawiona w uchwale, zgodnie z którą niewykonanie przez dziennikarza obowiązku odwołania nieprawdziwego zarzutu przez dziennikarza można zakwalifikować, w oparciu o autonomicznie ukształtowane przesłanki, jako bezprawne zaniechanie usunięcia skutków postawienia nieprawdziwego zarzutu.

Glosator, w oparciu o założenia przyjęte przez Sąd Najwyższy, postawił tezę, że pokrzywdzony chcący dochodzić swoich praw powinien najpierw wytoczyć powództwo o ustalenie, a dopiero gdy sąd ustali, że zarzut był nieprawdziwy i dziennikarz go nie odwołał – wytoczyć drugie powództwo o nakazanie dziennikarzowi odwołania. Takie rozwiązanie jest jednak niedopuszczalne, gdyż w myśl art. 189 k.p.c. nie można żądać ustalenia stanu faktycznego stanowiącego podstawę roszczenia.



W dalszej części opracowania wyjaśnione zostało znaczenie art. 12 ust. 1 pkt 1 Prawa prasowego. Według glosatora, przepis ten odnosi się jedynie do procesu ustalania prawdy. Wyniki tego procesu mogą być nieprawdziwe nawet przy dołożeniu najwyższej staranności przez dziennikarza. Kwestie te ostatecznie, w sposób prawnie wiążący powinien rozstrzygać sąd, a „prawda sądowa” znaczy tyle co twierdzenie egzystencjonalne o faktach formułowane przez sędziego, a nie przez inne podmioty poznawcze. Jeżeli twierdzenia o faktach dziennikarza okażą się nieprawdziwe, znaczy to, że zarzuty naruszające cześć pokrzywdzonego są bezprawne, co powoduje konsekwencje wskazane w art. 24 k.c. Nie staje się to na podstawie jakiegoś odrębnego (autonomicznego) zdarzenia prawnego, lecz innego poznania (ustalenia) fakt podstawowego, odpowiadającego na pytanie, jak było w rzeczywistości. Glosator dodał, że polski system prawny nie zna instytucji *non liquet* – uchylenia się od rozstrzygnięcia sprawy z powodu niemożliwości ustalenia stanu faktycznego. W sytuacji takiej o rozstrzygnięciu decyduje rozkład ciężaru dowodu.

Komentator zgodził się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, że nie ma podstaw do uznania, by granice obowiązku dziennikarza sięgały aż do powinności wstrzymania publikacji do chwili zweryfikowania wszystkich twierdzeń (zakończenia właściwych postępowań). Zdaniem glosatora, nie pozostaje ono w sprzeczności z przedstawionym przez niego rozumieniem sensu art. 12 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo prasowe. W razie naruszenia obowiązku dziennikarskiej staranności w ustalaniu stanu faktycznego dziennikarz może ponosić odpowiedzialność na podstawie art. 415 i 448 k.c. w postaci zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Natomiast jeżeli przesłanka ta nie zachodzi, a zarzut okaże się nieprawdziwy, dziennikarz powinien jedynie w myśl art. 24 k.c. dopełnić czynności potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia, w szczególności złożyć oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Sąd Najwyższy używa tu określenia „odwołanie zarzutu”, co identyfikuje z „autosprostowaniem”. Zdaniem glosatora, nie są to pojęcia identyczne, gdyż sprostowanie polega na stwierdzeniu, że jakiś fakt się nie wydarzył, a oświadczenie dziennikarza satysfakcjonujące pokrzywdzonego ma wskazywać, że bezzasadne okazały się zarzuty związane z danym faktem.

W ostatniej części glosy jej autor wskazał, że za stanowiskiem Sądu Najwyższego nie przemawia art. 10 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, gdyż – jak trafnie zauważył Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 13 maja 1997 r., ACa 185/97 – przepis ten statuuje „prawo do wolności wyrażania opinii”, co „nie może stanowić podstawy do arogowania rzekomej wolności stawiania i rozpowszechniania nieprawdziwych zarzutów”. Według glosatora, Sąd Najwyższy nie trafnie powołał się na orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, gdyż odnosiły się one do wyroków karnych wydanych przez sądy krajowe i nie rozważano w nich szczególnej odpowiedzialności dziennikarza polegającej na odwołaniu bezpodstawnie postawionego zarzutu zniesławiającego, a ponadto dotyczyły one innych zagadnień, takich jak granice dozwolonej krytyki, prawdziwość ocen czy zakres swobodnej oceny dowodów.

M.P.

\*

## **prawo cywilne procesowe**

**Jeżeli kilka osób zgłasza interwencje uboczne w jednym piśmie procesowym, każda z nich uiszcza wpis od swojej interwencji.**

*(uchwała z dnia 10 kwietnia 2003 r., III CZP 20/03, A. Górski, B. Myszka,*

*H. Pietrkowski, OSNC 2004, z. 2, poz. 16; IC 2003, nr 5, s. 4; BSN 2003, nr 4, s. 11; MoP 2003, nr 24, s. 1132; Prok.i Pr. 2003, nr 11, s. 40; Wok. 2003, nr 5, s. 3; Wok. 2003, nr 11, s. 7; ; R.Pr. 2004, nr 2, s. 115)*

### **Glosa**

**Łukasza Kozłowskiego**, Przegląd Sądowy 2005, nr 9, s. 136

Glosator nie zgodził się z poglądem Sądu Najwyższego, że w przypadku wniesienia interwencji ubocznych przez kilka osób w jednym piśmie, każda z tych osób zobowiązana jest do uiszczenia opłaty od swojej interwencji, podzielił natomiast stanowisko wyrażone w glosowanym orzeczeniu, że interwenient uboczny jest zobowiązany co do zasady do uiszczenia kosztów sądowych i trafnie w tym zakresie Sąd Najwyższy wskazał na treść art. 27 ust. 1 u.k.s.c.

Za niemożliwe do zaakceptowania uznał z kolei twierdzenie Sądu Najwyższego, jakoby brak przyznania statusu strony interwenientowi ubocznemu pozostawał w sprzeczności z uregulowaniem § 9 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych, który to przepis nakazuje pobrać od zgłoszonej interwencji ubocznej piątą część wpisu. Przyjęcie tego poglądu prowadziłoby do interpretacji przepisów ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w świetle przepisów rozporządzenia o wpisach, a zatem do badania, czy przepisy ustawy są zgodne z rozporządzeniem.

Zdaniem autora, stanowisko zaprezentowane w omawianym orzeczeniu, że art. 5 ust. 2 u.k.s.c. dotyczy jedynie osób mających status strony procesowej, jest błędne. Zwrócił uwagę, że art. 5 ust. 1 u.k.s.c. stanowi,

iż do uiszczenia kosztów sądowych obowiązana jest strona, która wnosi do sądu pismo podlegające opłacie lub powodujące wydatki. W art. 5 ust. 1 u.k.s.c. chodzi o stronę w rozumieniu art. 27 u.k.s.c., a nie w rozumieniu przepisów kodeksu postępowania cywilnego. W ocenie glosatora, gdyby w art. 5 ust. 1 u.k.s.c. chodziło jedynie o strony procesowe, to *de iure* brak byłoby podstaw do pobierania opłat sądowych od osób nie będących stronami procesowymi, a więc także od interwenientów ubocznych, jeżeli zaaprobować stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w glosowanej uchwale, że interwenient uboczny nie jest stroną procesową.

W konsekwencji glosator uznał, że teza glosowanej uchwały nie jest trafna. Jego zdaniem, interwencja uboczna zgłoszona przez kilka osób w jednym piśmie procesowym podlega jednej opłacie.

Głosowaną uchwałę uwzględnił w „Przeglądzie orzecznictwa” Z. Strus (Pal. 2003, nr 5-6 s. 259)

E.S.

# ORZECZENIA NIE PUBLIKOWANE

## prawo cywilne materialne

*art. 84 k.c., art. 86 k.c.*

**Przepisy o błędzie i podstępnie mogą mieć zastosowanie do umów sprzedaży akcji.**

*(wyrok z dnia 10 grudnia 2004 r., III CK 40/04, M. Sychowicz, T. Bielska-Sobkowicz, J. Frąckowiak)*

\*

*art. 118 k.c.*

**Działalność Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa nie jest działalnością gospodarczą w rozumieniu art. 118 k.c.**

*(wyrok z dnia 2 grudnia 2004 r., V CK 308/04, I. Koper, J. Górowski, Z. Kwaśniewski)*

\*

*art. 175 k.c.*

**Przerwę biegu zasiedzenia w rozumieniu art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w związku z art. 175 k.c. powoduje tylko takie działanie właściciela, które bezpośrednio zmierza do przerywania posiadania, a więc takie, które stanowi akcję zaczepną wymierzoną przeciw posiadaczowi.**

*(postanowienie z dnia 23 listopada 2004 r., I CK 276/04, G. Bieniek, T. Bielska-Sobkowicz, I. Gromska-Szuster)*

\*

*art. 191 k.c., art. 49 k.c.*

**Artykuł 191 k.c. nie może stanowić podstawy nabycia własności urządzeń, o których mowa w art. 49 k.c., przez podmiot prowadzący przedsiębiorstwo energetyczne.**

*(wyrok z dnia 3 grudnia 2004 r., IV CK 347/04, T. Bielska-Sobkowicz, K. Zawada, E. Strelcow)*

\*

*art. 195 k.c.*

**Wzniesienie w czasie trwania konkubinatu domu przez obojga konkubentów na gruncie, do którego prawo własności przysługuje tylko jednemu z nich, nie powoduje powstania współwłasności zabudowanej nieruchomości na rzecz drugiego z konkubentów.**

*(postanowienie z dnia 6 października 2004 r., II CK 47/04, E. Skowrońska-Bocian, H. Wrzeszcz, M. Kocon)*

\*

*art. 224 k.c., art. 225 k.c.*

**Artykuł 73 ustawy z dnia 13 października 1998 r. – Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz.U. Nr 133, poz. 872 ze zm.) nie wyłącza prawa właściciela nieruchomości do żądania na podstawie przepisów kodeksu cywilnego wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przed dniem 1 stycznia 1999 r. z nieruchomości, która na podstawie wymienionego przepisu stała się z tym dniem własnością Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego.**

*(wyrok z dnia 26 listopada 2004 r., V CK 252/04, M. Sychowicz, A. Górski, W. Kościółek)*

\*

*art. 385<sup>1</sup> k.c.*

**Postanowienie regulaminu stwierdzające, że umowa rachunku bankowego zostanie zawarta po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku i podpisaniu umowy przez bank, pomimo iż umowa została już podpisana przez obie strony i z jej treści wynika fakt jej zawarcia, stanowi niedozwoloną klauzulę umowną.**

*(wyrok z dnia 6 października 2004 r., I CK 162/04, S. Dąbrowski, T. Bielska-Sobkowicz, J. Górowski)*

\*

*art. 415 k.c.*

**W przypadku zajęcia wierzytelności, gdy zaistnieje spór co do tego, kto jest wierzycielem (dłużnik egzekwowany, czy inna osoba), złożenie przez poddłużnika przedmiotu świadczenia do depozytu sądowego (art. 896 § 1 pkt 2 k.p.c. w związku z art. 467 pkt 3 k.c.) na podstawie postanowienia sądu, nie może być uznane za działanie zawinione w rozumieniu art. 415 k.c.**

*(wyrok z dnia 1 grudnia 2004 r., IV CK 203/04, F. Barczewska, B. Czech, M. Sychowicz)*

\*

*art. 417 k.c.*

**Odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez notariusza przy wykonywaniu powierzonych mu czynności przed dniem wejścia w życie Konstytucji z 1997 r. uwarunkowana jest stwierdzeniem winy notariusza (art. 417 k.c.).**

*(wyrok z dnia 8 grudnia 2004 r., I CK 303/04, T. Domińczyk, I. Gromska-Szuster, W. Kościółek)*

**Za szkodę wyrządzoną cofnięciem zezwolenia przez zarządcę drogi publicznej z powodów dających się przewidzieć w dniu udzielenia**

**zezwoienia (§ 12 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 24 stycznia 1986 r. w sprawie wykonania niektórych przepisów ustawy o drogach publicznych, Dz.U. Nr 6, poz. 33 ze zm.) odpowiada Skarb Państwa na podstawie art. 417 k.c.**

*(wyrok z dnia 9 grudnia 2004 r., II CK 222/04, H. Pietrkowski, M. Bączyk, M. Kocon)*

\*

*art. 429 k.c.*

**Zwolnienie na podstawie art. 429 k.c. od odpowiedzialności osoby odpowiedzialnej za szkodę obejmuje tylko szkodę wyrządzoną przez osobę, której powierzone zostały czynności – przy wykonywaniu tych czynności**

*(wyrok z dnia 26 listopada 2004 r., V CK 253/04, M. Sychowicz, A. Górski, W. Kościółek)*

\*

*art. 442 k.c.*

**Dowiedzenie się o zakażeniu wirusem żółtaczką, niepołączone ze świadomością jego następstw, nie może być utożsamiane z dowiedzeniem się o szkodzie w rozumieniu art. 442 § 1 k.c.**

*(wyrok z dnia 3 grudnia 2004 r., IV CK 328/04, T. Bielska-Sobkowicz, K. Zawada, E. Strelcow)*

**Ustalenie wiedzy poszkodowanego o szkodzie w rozumieniu art. 442 § 1 k.c. nie stanowi rekonstrukcji rzeczywistego stanu świadomości poszkodowanego, lecz opiera się na przypisaniu poszkodowanemu – na podstawie obiektywnych, sprawdzalnych okoliczności – stanu świadomości wystąpienia szkody.**

*(wyrok z dnia 8 grudnia 2004, I CK 166/04, T. Domińczyk, I. Gromska-Szuster, W. Kościółek)*



\*

art. 458 k.c.

**Powstanie roszczenia przewidzianego w art. 458 k.c. nie jest uzależnione od wykonanie przez wierzyciela uprawnienia kształtującego w postaci wypowiedzenia umowy.**

*(wyrok z dnia 25 listopada 2004 r., III CK 623/03, H. Wrzeszcz, M. Bączyk, M. Kocon)*

\*

art. 483 k.c.

**Jeżeli w treści umowy ustalającej kary umowne za odstąpienie od umowy nie wynika nic innego, kara należy się tylko tej stronie, która dokonała odstąpienia od umowy.**

*(wyrok z dnia 26 listopada 2004 r., V CK 411/04, M. Sychowicz, A. Górski, W. Kościotek)*

\*

art. 527 k.c.

**Zastrzeżenie ekwiwalentnego świadczenia w czynności prawnej dokonanej przez dłużnika, nie wyłącza możliwości uznania takiej czynności za zdziałaną z pokrzywdzeniem wierzycieli.**

*(wyrok z dnia 30 listopada 2004 r., IV CK 285/04, H. Pietrkowski, B. Myszka, E. Skowrońska-Bocian)*

\*

art. 554 k.c., art. 118 k.c.

**1. Sprzedaż udziałów w spółce z o.o. – także między wspólnikami – może być oceniana jako sprzedaż dokonana „w zakresie działalności przedsiębiorstwa” w rozumieniu art. 554 k.c.**

**2. Roszczenia o odsetki za opóźnienie – także w uiszczeniu ceny sprzedaży określonej w art. 554 k.c. – przedawniają się w terminie przewidzianym w art. 118 k.c.**

*(wyrok z dnia 19 listopada 2004 r., II CK 175/04, M. Bączyk, Z. Strus, W. Kościółek)*

\*

*art. 640 k.c.*

**Odstąpienie od umowy o dzieło na podstawie art. 640 k.c. ma skutek wsteczny, tj. stwarza taki stan prawny, jakby umowa o dzieło nie została w ogóle zawarta. Przewidziane w art. 656 k.c. odesłanie do przepisów o umowie o dzieło nie obejmuje odpowiedniego stosowania do umowy o roboty budowlane art. 640 k.c.**

*(wyrok z dnia 3 grudnia 2004 r., IV CK 340/04, T. Bielska-Sobkowicz, K. Zawada, E. Strelcow)*

\*

*art. 731 k.c.*

**Pojęcie „wkład oszczędnościowy” (art. 731 zdanie drugie k.c.) nie obejmuje roszczeń posiadacza rachunku o prawidłowe naliczenie należnych odsetek.**

*(wyrok z dnia 30 listopada 2004 r., IV CK 320/04, H. Pietrzkowski, B. Myszka, E. Skowrońska-Bocian)*

\*

*art. 735 k.c., art. 750 k.c.*

**Przepis art. 735 k.c. może być odpowiednio stosowany w zakresie umowy o świadczenie usług (art. 750 k.c.).**

*(wyrok z dnia 9 grudnia 2004 r., II CK 226/04, H. Pietrkowski, M. Bączyk, M. Kocon)*

\*

*art. 896 k.c., art. 900 k.c.*

**Oświadczenie woli darczyńcy o odwołaniu darowizny może wynikać także z dokonanych przez darczyńcę czynności procesowych podjętych w sprawie o zobowiązanie obdarowanego do złożenia oświadczenia woli w przedmiocie przeniesienia własności na rzecz darczyńcy (art. 896 § 1 i art. 900 k.c.)**

*(wyrok z dnia 25 listopada 2004 r., III CK 601/03, H. Wrzeszcz, M. Bączyk, M. Kocon)*

\*

*art. 898 k.c.*

**Czynności obdarowanego prawem własności rzeczy, mieszczące się w ramach wykonywania prawa własności, dotyczące zniesienia współwłasności, decydowania o osobie zarządcy i o kontynuowaniu umowy najmu nie mogą być traktowane jako akty rażącej niewdzięczności wobec darczyńcy, otwierające drogę do skutecznego odwołania darowizny na podstawie art. 898 § 1 k.c.**

*(wyrok z dnia 1 grudnia 2004 r., III CK 63/04, S. Dąbrowski, B. Czech, I. Gromska-Szuster)*

\*

*prawo autorskie*

**Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 904) wprowadza domniemanie uprawnienia organizacji zbiorowego zarządzania prawami autorskimi i pokrewnymi do zarządzania i ochrony tych praw (art. 105). Istotą tego domniemania jest zwolnienie organizacji zbiorowego zarządzania od obowiązku wykazywania upoważnienia do reprezentacji w procesie o ochronę praw autorskich lub pokrewnych, jednakże jedynie na tych polach eksploatacji, które objęte są zezwoleniem Ministra Kultury i Sztuki**

*(wyrok z dnia 10 grudnia 2004 r., III CK 99/04, M. Sychowicz, T. Bielska-Sobkowicz, J. Frąckowiak)*

\*

*hipoteka*

**1. Nieostateczna decyzja o treści określonej w art. 35 § 2 pkt 1 Ordynacji podatkowej, wydana przeciwko podatnikowi i doręczona jedynie jemu, może być podstawą wpisu hipoteki przymusowej kaucyjnej dla zabezpieczenia należności wymienionych w art. 34 ust. 1 Ordynacji podatkowej także na nieruchomości będącej przedmiotem współwłasności łącznej podatnika i jego małżonka.**

**2. Administracyjny tytuł wykonawczy może stanowić podstawę wpisu hipoteki przymusowej zwykłej na nieruchomości będącej przedmiotem współwłasności łącznej podatnika i jego małżonka tylko wtedy, gdy jest wystawiony na oboje małżonków.**

*(postanowienie z dnia 5 listopada 2004 r., III CK 122/04, T. Domińczyk, K. Zawada, A. Górski)*

\*

*gospodarka nieruchomościami*

**Brak w treści umowy sprzedaży lokalu postanowienia o możliwości żądania zwrotu bonifikaty udzielonej na podstawie art. 68 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. z 2000 r. Nr 46, poz. 543, ze zm. ) nie wyłącza prawa właściwego organu do domagania się zwrotu bonifikaty w przypadku zaistnienia przesłanek, od których przepis ten uzależnia żądanie zwrotu bonifikaty, chyba że z prowadzonych przez strony negocjacji wynika, że zgodnym zamiarem było wyłączenie uprawnienia gminy do żądania zwrotu bonifikaty**

*(wyrok z dnia 30 listopada 2004 r., IV CK 300/04, H. Pietrkowski, B. Myszka, E. Skowrońska-Bocian)*

\*

*prawo prasowe*

**Wymagana od dziennikarza staranność zależna jest wprost proporcjonalnie od ciężaru stawianego zarzutu. W sytuacjach wątpliwych na dziennikarzu ciąży obowiązek porozumienia się z tym, którego publikacja dotyczy, a jeżeli materiał prasowy dotyczy kwestii specjalistycznych, uzasadnione jest wymaganie skonsultowania się z biegłym w danej dziedzinie.**

*(wyrok z dnia 7 października 2004 r., IV CK 83/04, G. Bieniek, M. Sychowicz, W. Kościółek)*

\*

*notariat*

**Znajomość języka polskiego w rozumieniu art. 87 § 1 pkt 1 Prawa o notariacie to umiejętność, rozumienia języka polskiego i porozumienia się w tym języku, a nie umiejętność czytania i pisanie po polsku.**

*(wyrok z dnia 17 listopada 2004 r., IV CK 229/04, F. Barczewska, B. Czech, M. Sychowicz)*

## **prawo cywilne procesowe**

*art. 2 k.p.c.*

**Orzekanie o tym, czy nieruchomości podlegała działaniu art. 2 ust. 1 lit. 3 dekretu PKWN z dnia 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (jedn.tekst: Dz.U. z 1945 r. Nr 3, poz. 13 ze zm.), nie należy do drogi sądowej.**

*(wyrok z dnia 16 listopada 2004 r., III CK 322/04, M. Wysocka, H. Pietrkowski, H. Wrzeszcz)*

\*

*art. 162 k.p.c., art. 246 k.p.c.*

**Zarzut uchybienia art. 246 k.p.c. może być skutecznie podniesiony w kasacji tylko wówczas, gdy skarżący zwracał na nie uwagę na podstawie art. 162 k.p.c., chyba że nie uczynił tego bez swojej winy.**

*(wyrok z dnia 10 grudnia 2004 r., III CK 90/04, M. Sychowicz, T. Bielska-Sobkowicz, J. Frąckowiak)*

\*

*art. 210 k.p.c.*

**Wywołanie sprawy w rozumieniu art. 210 § 1 k.p.c. polega na ogłoszeniu przez sędziego przewodniczącego, na sali rozpraw, przystąpienia do rozpatrywania sprawy ze wskazaniem stron postępowania i przedmiotu sporu.**

*(wyrok z dnia 1 grudnia 2004 r., III CK 15/04, S. Dąbrowski, B. Czech, I. Gromska-Szuster)*

\*

*art. 370 k.p.c.*

**Brak formalny apelacji polegający na jej niepodpisaniu może być uzupełniony nie tylko w ten sposób, że apelujący podpisze egzemplarz apelacji, który złożył w sądzie, ale również przez przedłożenie, w zakreślonym terminie, innego egzemplarza podpisanej apelacji**

*(postanowienie z dnia 9 listopada 2004 r., V CZ 111/04, M. Kocon, B. Czech, W. Kościółek)*

\*

*art. 379 k.p.c.*

**Jeżeli odszkodowanie, ustalone według określonego kryterium szkody i stanowiące naprawienie tej szkody w całości, zostało prawomocnie zasądzone, poszkodowany nie może dochodzić dalszego odszkodowania, ustalonego na podstawie innego kryterium. W razie jego zasądzenia zachodzi nieważność postępowania ze względu na prawomocne osądzenie sprawy (art. 379 pkt 3 k.p.c.).**

*(postanowienie z dnia 27 października 2004 r., IV CK 240/04, M. Sychowicz, E. Skowrońska-Bocian, E. Strelcow)*

**W sprawie o zasiedzenie niewezwanie do udziału w sprawie właściciela nieruchomości prowadzi do nieważności postępowania.**

*(postanowienie z dnia 10 listopada 2004 r., II CK 185/04, A. Górski, I. Gromska-Szuster, T. Żyznowski)*

**Reprezentowanie strony przez adwokata wyznaczonego przez dziekana rady adwokackiej na podstawie art. 37a ust. 2 Prawa o adwokaturze nie usprawiedliwia zarzutu strony nieważności postępowania z powodu braku jej wpływu na wybór osoby pełnomocnika.**

*(wyrok z dnia 26 listopada 2004 r., V CK 284/04, M. Sychowicz,  
A. Górski, W. Kościółek)*

**Przeprowadzenie rozprawy bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku, mimo że pełnomocnik strony złożył uzasadniony wniosek o jej odroczenie, powoduje nieważność postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.).**

*(postanowienie z dnia 30 listopada 2004 r., IV CK 304/04,  
H. Pietrkowski, B. Myszka, E. Skowrońska-Bocian)*

\*

*art. 379 k.p.c., art. 386 k.p.c.*

**Nierozważenie przez sąd pierwszej instancji jednego z zagadnień materialnoprawnych występujących w sprawie nie stanowi nierozpoznania istoty sprawy (art. 386 § 4 k.p.c.). Nie stanowi też nieważności postępowania z powodu pozbawienia strony możliwości obrony swych praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.).**

*(wyrok z dnia 17 listopada 2004 r., IV CK 229/04, F. Barczewska, B. Czech, M. Sychowicz)*

\*

*art. 394<sup>1</sup> k.p.c.*

**Na postanowienie sądu apelacyjnego orzekającego na podstawie art. 52 § 1 k.p.c. o oddaleniu wniosku o wyłączenie sędziego sądu okręgowego rozpoznającego sprawę w pierwszej instancji przysługuje zażalenie do Sądu Najwyższego.**

*(postanowienie z dnia 18 listopada 2004 r., I CZ 125/04, B. Myszka,  
T. Domińczyk, M. Grzelka)*

\*



*art. 479<sup>12</sup> k.p.c., art. 479<sup>14</sup> k.p.c.*

**W postępowaniu w sprawach gospodarczych skutki niewywiązania się przez przedsiębiorców z obowiązku podania w pozwie albo w odpowiedzi na pozew wszystkich twierdzeń, zarzutów i dowodów są niezależne od tego, czy są oni reprezentowani przez adwokata lub radcę prawnego.**

*(wyrok z dnia 26 listopada 2004 r., I CK 413/04, T. Żyznowski, J. Frąckowiak, E. Strelcow)*

\*

*art. 495 k.p.c.*

**Zarzut nieważności zobowiązania wekslowego powinien być – pod rygorem pominięcia – zgłoszony przez pozwanego już w zarzutach od nakazu zapłaty, chyba że w dalszym toku postępowania pozwany wykaże, że nie mógł z niego skorzystać wcześniej lub że potrzeba jego powołania wynikła później.**

*(wyrok z dnia 6 października 2004 r., I CK 192/04, S. Dąbrowski, J. Górowski, T. Bielska-Sobkowicz)*

\*

*art. 519<sup>1</sup> k.p.c.*

**Od postanowienia sądu drugiej instancji oddalającego apelację od postanowienia sądu rejestrowego oddalającego wniosek o wpis do rejestru przedsiębiorców, złożony na podstawie art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. Nr 12, poz. 770 ze zm.), kasacja nie przysługuje (art. 519<sup>1</sup> § 3 k.p.c.).**

*(postanowienie z dnia 8 grudnia 2004 r., I CZ 147/04, T. Domińczyk, I. Gromska-Szuster, W. Kościółek)*

## **ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2005, NR 11**

**Sąd drugiej instancji, uznając za nieuzasadnione rozpoznane na podstawie art. 380 k.p.c. postanowienie oddalające wnioski o przywrócenie terminu do wniesienia zażalenia, uchyla tylko zaskarżone postanowienie odrzucające zażalenie.**

*(uchwała z dnia 16 listopada 2004 r., III CZP 62/04, M. Wysocka,  
H. Pietrkowski, H. Wrzeszcz, OSNC 2005, nr 11, poz. 181)*

\*

**Gmina, a nie Skarb Państwa jest biernie legitymowana w procesie o naprawienie szkody wynikłej wskutek wydania przed dniem 27 maja 1990 r. ostatecznej decyzji administracyjnej, jeżeli stwierdzenie jej nieważności lub stwierdzenie, że wydana została z naruszeniem prawa nastąpiło po tej dacie (art. 36 ust. 3 pkt 3 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych, Dz.U. Nr 32, poz. 191 ze zm.).**

*(uchwała z dnia 16 listopada 2004 r., III CZP 64/04, M. Wysocka,  
H. Pietrkowski, H. Wrzeszcz, OSNC 2005, nr 11, poz. 182)*

\*

**Z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz.U. z 2001 r. Nr 4, poz. 27 ze zm.) roszczenie o przydział spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu uległo przekształceniu w roszczenie o ustanowienie odrębnej**

własności lokalu. Roszczenie to przysługuje uprawnionemu także po przywróceniu możliwości ustanowienia własnościowego prawa do lokalu.

*(uchwała z dnia 16 listopada 2004 r., III CZP 68/04, M. Wysocka, H. Pietrkowski, H. Wrzeszcz, OSNC 2005, nr 11, poz. 183)*

\*

**W sprawie, w której ogłoszono upadłość przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 60, poz. 535 ze zm.), do wynagrodzenia syndyka, w zakresie wskazanym w art. 123 § 5<sup>1</sup> rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. – Prawo upadłościowe (jedn. tekst: Dz.U. z 1991 r. Nr 118, poz. 512 ze zm.), stosuje się przepisy ustawy z dnia 3 marca 2000 r. o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi (Dz.U. Nr 26, poz. 306 ze zm.).**

*(uchwała z dnia 1 grudnia 2004 r., III CZP 65/04, S. Dąbrowski, B. Czech, I. Gromska-Szuster, OSNC 2005, nr 11, poz. 184)*

\*

**Do określenia ceny sprzedaży lokalu mieszkalnego, nabywanego przez pracownika (byłego pracownika) Lasów Państwowych (art. 40a ust. 4 i 7 ustawy z dnia 28 września 1991 r. o lasach, jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 56, poz. 679 ze zm.), ma zastosowanie art. 6 w związku z art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o zasadach zbywania mieszkań będących własnością przedsiębiorstw państwowych, niektórych spółek handlowych z udziałem Skarbu Państwa, państwowych osób prawnych oraz niektórych mieszkań będących własnością Skarbu Państwa (Dz.U. z 2001 r. Nr 4, poz. 24 ze zm.).**

*(uchwała z dnia 1 grudnia 2004 r., III CZP 66/04, S. Dąbrowski, B. Czech, I. Gromska-Szuster, OSNC 2005, nr 11, poz. 185)*

\*

**Żołnierz zawodowy, który w okresie obowiązywania przepisów art. 23 ust. 1 i 2, art. 24 ust. 1 i 4 oraz art. 47 ust. 1 i 7 ustawy z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. Nr 86, poz. 433 ze zm.) w brzmieniu nadanym przez ustawę nowelizującą z dnia 6 lipca 2001 r. (Dz.U. Nr 81, poz. 877) został zwolniony z czynnej służby wojskowej, zachowuje prawo do uzyskania ekwiwalentu pieniężnego w zamian za rezygnację z kwatery także wówczas, gdy nie nabył uprawnienia do emerytury wojskowej ani wojskowej renty inwalidzkiej.**

*(uchwała z dnia 1 grudnia 2004 r., III CZP 73/04, S. Dąbrowski, B. Czech, I. Gromska-Szuster, OSNC 2005, nr 11, poz. 186)*

\*

**Istnienie prawomocnego wyroku nakazującego opróżnienie i opuszczenie lokalu, wydanego w okresie biegu dziesięcioletniego terminu przewidzianego w art. 30 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U. Nr 71, poz. 733 ze zm.), uniemożliwia osobie zajmującej ten lokal bez tytułu prawnego, wstąpienie w stosunek najmu na podstawie wymienionego przepisu.**

*(uchwała z dnia 6 stycznia 2005 r., III CZP 67/04, Z. Strus, B. Czech, M. Bączyk, OSNC 2005, nr 11, poz. 187)*

\*

**Roszczenie członka stowarzyszenia o ochronę jego członkostwa przed niezgodnym z prawem lub statutem wykreśleniem ze stowarzyszenia podlega rozpoznaniu na drodze sądowej.**

*(uchwała z dnia 6 stycznia 2005 r., III CZP 75/04, Z. Strus, B. Czech, M. Bączyk, OSNC 2005, nr 11, poz. 188)*

\*

**Jeżeli w prawomocnie zakończonym postępowaniu opiekuńczo-wychowawczym, w którym zastosowano wobec nieletniego środek wychowawczy w postaci upomnienia, sąd nie orzekł o przepadku na rzecz Skarbu Państwa środka odurzającego, postanowienie w tym przedmiocie może być wydane w postępowaniu określonym w art. 22 ust. 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (jedn. tekst: Dz.U. z 2003 r. Nr 24, poz. 198). Postanowienie to podlega zaskarżeniu apelacją.**

*(uchwała z dnia 13 stycznia 2005 r., III CZP 69/04, T. Bielska-Sobkowicz, M. Wysocka, A. Górski, OSNC 2005, nr 11, poz. 189)*

\*

**Uchwały podjęte przez walne zgromadzenie wspólników spółki z ograniczoną odpowiedzialnością zwołane po upływie terminu oznaczonego przez sąd w postanowieniu wydanym na podstawie art. 237 § 1 k.s.h. są nieważne.**

*(wyrok z dnia 27 października 2004 r., IV CK 116/04, M. Wysocka, I. Gromska-Szuster, H. Pietrkowski, OSNC 2005, nr 11, poz. 190)*

\*

**Nabywanie nieruchomości rolnej przez Agencję Nieruchomości Rolnych na podstawie w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz.U. Nr 64, poz. 592) może nastąpić przez zawarcie innej niż sprzedaż umowy przenoszącej własność.**

*(postanowienie z dnia 27 października 2004 r., IV CK 121/04, M. Wysocka, I. Gromska-Szuster, H. Pietrkowski, OSNC 2005, nr 11, poz. 191)*

\*

**Hipoteka przymusowa przewidziana w art. 26 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887 ze zm.) nie jest hipoteką łączną.**

*(postanowienie z dnia 27 października 2004 r., IV CK 142/04, M. Wysocka, I. Gromska-Szuster, H. Pietrkowski, OSNC 2005, nr 11, poz. 192)*

\*

**Roszczenie z tytułu zapisu – w razie nieokreślenia przez spadkodawcę terminu jego wykonania – staje się wymagalne niezwłocznie po ogłoszeniu testamentu (art. 981 k.c.).**

*(wyrok z dnia 28 października 2004 r., III CK 461/03, K. Zawada, A. Górski, T. Domińczyk, OSNC 2005, nr 11, poz. 193)*

\*

**Przedłożenie oryginału lub uwierzytelnionego odpisu zapisu na zagraniczny sąd polubowny stanowi wymaganie formalne wniosku i przesłankę stwierdzenia wykonalności orzeczenia tego sądu na podstawie Konwencji o uznawaniu i wykonywaniu zagranicznych orzeczeń arbitrażowych sporządzonej w Nowym Jorku z dnia 10 czerwca 1958 r. (Dz.U. z 1962 r. Nr 9, poz. 41).**

*(postanowienie z dnia 3 listopada 2004 r., III CK 510/03, E. Skowrońska-Bocian, J. Górowski, M. Grzelka, OSNC 2005, nr 11, poz. 194)*

\*

**Przytoczenie cudzego utworu nawet w całości jest dozwolone, jeżeli następuje w celu określonym w art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 80, poz. 904 ze zm.), przy czym przytaczany utwór musi pozostawać w takiej proporcji do wkładu twórczości własnej, aby nie było wątpliwości co do tego, że powstało własne dzieło.**

*(wyrok z dnia 23 listopada 2004 r., I CK 232/04, G. Bieniek, T. Bielska-Sobkowicz, I. Gromska-Szuster, OSNC 2005, nr 11, poz. 195)*

\*

**Pobieranie przez gminę prowadzącą targowisko świadczeń publicznoprawnych – przewidzianych w ustawie z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 9, poz. 84) – od osób dokonujących sprzedaży na tym targowisku, nie stoi na przeszkodzie dochodzeniu przez gminę jako właściciela wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z części nieruchomości gruntowej, na której zlokalizowano targowisko.**

*(wyrok z dnia 23 listopada 2004 r., I CK 274/04, G. Bieniek, T. Bielska-Sobkowicz, I. Gromska-Szuster, OSNC 2005, nr 11, poz. 196)*

\*

**W postępowaniu o zmianę stwierdzenia nabycia spadku domniemanie, że spadkodawca zmarł w chwili oznaczonej w postanowieniu o uznaniu za zmarłego, nie stanowi przeszkody do ustalenia innej daty jego śmierci na podstawie prawidłowo sporządzonego aktu zgonu.**

*(postanowienie z dnia 25 listopada 2004 r., III CK 611/03, H. Wrzeszcz, M. Bączyk, M. Kocon, OSNC 2005, nr 11, poz. 197)*

\*

**Przewidziana w art. 1150 k.p.c. przesłanka "wzajemności" jest spełniona także wtedy, gdy stan prawny w państwie pochodzenia pozwala na stwierdzenie, że orzeczenie polskie mogłoby zostać wykonane, gdyby zostało przedstawione do stwierdzenia wykonalności organom państwa pochodzenia.**

*(postanowienie z dnia 30 listopada 2004 r., IV CK 286/04, H. Pietrzkowski, B. Myszka, E. Skowrońska-Bocian, OSNC 2005, nr 11, poz. 198)*



## INFORMACJE

W dniu 4 września zmarł nagle w wieku 60 lat sędzia Sądu Najwyższego w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych prof. dr hab. Andrzej Kijowski. Pogrzeb odbył się w dniu 9 września na Cmentarzu Miłostowo w Poznaniu.

\*

Z dniem 31 sierpnia przeszła na emeryturę Pani Elżbieta Ręczyn, starsza maszynistka komputerowa w Izbie Cywilnej, zatrudniona w Sądzie Najwyższym od dnia 10 czerwca 1972 r. W dniu 2 września odbyło się pożegnanie Pani Elżbiety Ręczyn, w którym wzięli udział pracownicy administracyjni Izby Cywilnej i delegaci pracowników innych Izb oraz przedstawiciele sędziów Sądu Najwyższego. W imieniu Prezesa Sądu Najwyższego prof. dr. hab. Tadeusza Erecińskiego podziękowania za wzorową, długoletnią pracę złożył Pani Elżbiecie Ręczyn sędzia Sądu Najwyższego Jacek Gudowski.

\*

We wrześniu jubileusz 35-lecia pracy obchodziła Pani Zofia Barwińska – pracownik obsługi w Izbie Cywilnej.

## DANE STATYSTYCZNE wrzesień 2005 r.

L p.	Rodzaj spraw	Ruch spraw									
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono							Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia						
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania	Inny sposób	
1.	CK	658	38	128	-	19	5	18	65	21	568
2.	CSK	255	192	36	-	-	-	-	15	21	411
3.	CZP, w tym:	38	13	9	5	-	-	-	-	4	42
	- art. 390 k.p.c.	30	10	8	4	-	-	-	-	4	32
	- skład 7-miu	7	3	1	1	-	-	-	-	-	9
	- pełny skład	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
4.	CZ	117	58	42	-	23	3	3	-	13	133
5.	CO, w tym	6	7	8	-	-	-	-	-	8	5
	- art. 401 k.p.c.	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
	- art. 45, 48 k.p.c.	5	7	8	-	-	-	-	-	8	4
6.	CSP	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
7.	CNP	33	30	18	-	-	-	-	2	16	45
8.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	RAZEM	1107	339	241	5	42	8	21	82	83	1205